

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:
celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejemam:

celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 5:50
na mesec 1:90

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredne in praznike.

Inserati veljajo: peterostopna peti vrsta za enkrat po 16 vin, za dvakrat po 14 vin, za trikrat ali večkrat po 12 vin. Parte in zahvala vrsta 20 vin. Poslano vrsta 30 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati l. t. d., to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vpsolavne naročnine se ne ozira.
„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 6:50
na mesec 2:30

za Nemčijo:

celo leto K 30—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 35—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znakma.
Upravnistvo (spodaj, dvorišče levo), Knaflcova ulica št. 5, telefon št. 85.

Albanski nemiri.

Srbski prestolonaslednik se je nenadoma vrnil v Beograd.

Dunaj, 28. septembra.

Popolnoma nenadoma je prispel danes na Dunaj srbski prestolonaslednik Aleksander. Pred mesecem se je bil podal na daljše potovanje po inozemstvu, s katerega se je kakor se je v podučnih krogih zatjevalo nameraval povrtni še-le v pozni jeseni. Sedaj je svoj dopust v Parizu prekinil ter se vrača v Beograd.

Prestolonaslednik Aleksander je kot bivši vrhovni poveljnik srbske armade navzlic svoji mladosti odlični faktor ne le v srbski armadi, temveč tudi v srbski politiki. On je danes reprezentant radikalnega duha zmagovalne armade, onega vojaškega elana, ki kaj rad prezre realnosti političnega razvoja ter v simpatični korajznosti ne gleda ne na desno, ne na levo, kadar gre za interese domovine.

V Beogradu bodo po prihodu prestolonaslednika zbrane tri poleg kralja najpomembnejše osebnosti srbske države: Pašić, Putnik in Aleksander. Vsi trije so se nahajali v inozemstvu ter predčasno prekinili svojo odsotnost. Že to dejstvo dokazuje, koliko važnost je pripisovali albanski vstaji in njenim posledicam. — Ugotovljeno je, da so albanski nemiri v prvi vrsti in predvsem zunanja nevarnost. Ne gre toliko za upor domačih Albancev, srbskih podanikov, kakor za organizirane vpade tujih državljanih Arnavtov iz avtonomne Albanije, katerim so se seveda pridružili mnogi nezadovoljni domači elementi, za katere je bila turška anarhija — zlata doba.

Srbija se bo morala kmalu odločiti kako naj v danem slučaju postopa. Dokler smatra sedanje nemire kot svojo notranjo zadevo, tako dolgo je v vseh svojih ukrepih popolnoma slobodna in nikakoli oziri je ne morejo vezati. S potrebno strogostjo lahko zatre ropajoče in požigajoče albanske čete, jih deloma požene čez mejo ter to mejo močno zasede in utrdi.

Mnogi smatrajo to za nezadostno in sama srbska vlada je v svoji oficijalni noti na velesile naglasila, da bo eventualno prisiljena okupirati važnejše postojanke albanskega državnega ozemlja. Ta eventualnost pomenja seveda izbruh vojnega stanja med Srbijo in Albanijo z vsemi posledicami, katerih glavna bi bila ta, da se komaj na pol urejeno albansko vprašanje baš v trenutku, ko ste se Avstrija in Italija glede bodočega kneza popolnoma sporazumeli, pred celo Evropo novič razgrne. Srbija je preživela strašno leto, ni še izmučena, toda trudna je in svoje moči potrebuje, da si uredi svoje novo ozemlje.

Albanski nemiri za njo ne smejo postati avantura popolnoma neznanih posledic; že dejstvo, da so ti nemiri od zunaj provocirani, svari in opozarja na event. načrte, zapeljati trudno državo k nepremišljenosti. Treba je nemire energično zatreti, v kolikor pa je prizadeta Albanija, naj se zaenkrat velesile same zavzamejo za svojo reputacijo ter svoje dete umirijo. Za Srbijo je v danih razmerah edino dobro profilaktično postopanje.

Tako argumentira oficijalna politika, oziroma njen šef ministrski predsednik Pašić.

Treba je konstatirati, da niti v lastnem kabinetu nima vsa mnenja na svoji strani, temveč da se mnogi srbskih državljanov približuje radikalnim nazorom vojaških krogov, ki pravijo, da se je prevelika obzirnost Srbije napram velesilam še vedno maščevala ter opozarjajo na turški vzgled.

Sedaj ko se zberejo odločilni faktorji in merodajni reprezentanti obeh mnenj bo pač padla odločitev v eni ali drugi smeri. Realna politika Pašičeva se je še vedno izkazala uspešno. Ni pa prezreti, da se ta mož, ki je pravi oče in vzgojitelj moderne Srbije, čuti trudnega in da bi rad odložil svoje breme. Presenečenja torej niso izključena. Nam se zdi, da forsiranje albanskega vprašanja danes ni v srbskem interesu, želimo tudi miru med Srbijo in Avstrijo. Albanija je jabolko, ki bo še le dozorelo za onega, kateri bo v pravem trenutku pripravljen.

Kranjske deželne električne centrale.

Piše ing. M. pl. Šuklje.

V.

Vprašnje po možnosti rentabilnosti deželnih elektraren stopilo je v ozadje. Ta rentabilnost je odvisna deloma od problema, v koliko da bo mogoče ublažiti primankljaj vode v časih nizke vode potom projektovane zajeze. V prvi vrsti pa je merodajna množina prodanega toka. V tem pogledu pač dokaj zaleže strankarska agitacija na shodih in lecah, a le do gotove meje. Kmet se bo upiral preintenzivnemu izkoriščanju njegove davčne moči, in slednjič se bodo spuntale tudi občine. Znamenja niso ugodna. Toda — kakor sem že omenil — je rentabilnost vprašanje le sekundarnega pomena. Izmed resnih strokovnjakov danes nihče več ne dvomi o deficitu, ki je neizogiben, vpraša se le, koliko da bo isti znašal. To tudi pripoznavajo sami propagatorji deželnih central, in gospod dr. Lampe-Tschermak si šteje še v posebno zaslug, da »ne slika razmer v rožnati luči.« Deželni odbor računa za vrsto let s primankljajem. Odgovorni deželni mlinarji se opirajo na argument: »širše osnovana uporaba vodnih sil bo blagovito vplivala na splošno ljudsko blaginjo ter bo dvignila davčno silo dežele, in seveda tudi — davčne dohodke.« Tako zvišanje obdačenja prinaša sicer največ dobička državi, in šele v drugi vrsti deželi in občinam, a vendar bi to bila pot, po kateri bi se slednjič prišlo v istini do posredne rentabilnosti deželnih elektraren.

Za učinek deželne elektrike na gospodarski razvoj Gorenjske in na povzdigo davčne sile prebivalstva so merodajni »tarifi«, ali pravilneje: »dobavni pogoji za električni tok kranjskih deželnih elektraren.«

Ti tarifi so izdelani na podlagi modernih načel, in le v toliko bi jim oporekal tudi iz stališča zasebnega podjetnika-špekulanta, da niso pri krojeni našim dokaj skromnim razmeram. Menda jih je prevzel g. ing. Serbec naravnost iz severne Nemčije,

ali pa iz Gornje Avstrijske, kjer se uporabljajo podobni ceniki, pač v povsem drugih okoliščinah. Tako si ogledimo n. pr. zamotani položaj, v kojega pride gorenjski kmet, ko hoče kupiti elektriški tok. Računati mora kar s tremi tarifi: najprej mora plačevati tok za razsvetljavo po »rumenemu« tarifu in s. po 50 v kilovatu. Nadalje plačuje tok za motorje v izključno poljedelske svrhe — rezanje slame in molžo krav — to ga velja po »modrem« ceniku letnih 7 K 50 v na ha polja, travnikov in vrtov. Po »zelenem« tarifu plačuje elektriko za cirkularno žago, ki mu bo žagala drva — ker to delo več ne spada med izključno poljedelska. Ako si vzame v poletnem času kake letovišcarje na stanovanje, kateri posedajo celo čez deseto večerno uro pri luči, tedaj mora poseči zopet nazaj k »rumenemu« in našel bo, da velja za sezijsko višjo uporabo izjemna cena 80 v! Kadar bo odplačal drago instalacijo v hiši in one stroje in motorje, pri katerih se poslužuje elektriške gonilne sile, in ko bo še plačal najemnino za razne elektro-stroje itd., in kadar bo odrajtal po zvišani davčni moči odmerjeni zvišani davek z vsemi deželnimi in občinskimi zvišanji dokladi vred, — potem bo prodal svoj grunt in šel bo za monterja k deželnim centralam ali pa v Ameriko.

Čemu je bilo treba pri naših — ponavljam — skromnih razmerah toliko diferencirati? Ko se je itak občinam v svrhu javne razsvetljave prisodila znižana cena, zakaj se ni vpejala enotna cena za kmečke občine in kmečke posestnike. Pri luči bo itak štedil, ker mu mnogo umetne luči ni treba. Izračunal sem, da pride malemu posestniku gonilna sila po »modernem« poljskem tarifu dražje, nego če ostane pri »zelenem« ter plačuje svojih 25 vinarjev za uporabljen kilovatu-uro. Ker na elektriško kurjavo tu sploh misliti ni, preostaja kot edini poboljšek cenejša elektriška sila za — likalnike! To pa menda ni bogznakaj. Opozorjamo še na to: popusti na ceni, kakor jih označuje rumeni tarif za razsvetljavo — praktično ne pridejo v poštev. Preko 600 ur uporabe celotne naprave ne pride na plani deželi nihče, tedaj ostane pri enotni ceni 50 vinarjev. Podobno

velja o zelenem tarifu. Večina malih obrtnikov izhaja s 300 urami, in le malokdo bo prišel preko letnih 600 ur celotne uporabe instaliranih kilovatov, tako, da so tudi tukaj popusti iluzorni. Kar se slednjič tiče velekonsumentov, je cena naravnost tako pretirana, da se bo težko našel blagohoten odjemalec. Brez stroškov za instalacijo ter brez najemščine za števec itd. mora plačevati kilovatu-uro skozi 500 ur po 45 vinarjev (!), in sicer vso uporabo preračunano na maksimum, ki ga je tekom leta dosegel skozi 15 minut.

Napravil sem račun za odjemalca, ki uporablja 100 KW maksimalno — skozi pet ur na dan. Preko te mere pride obrtnik le izjemoma. Ta velekonsument plačuje svojo silo — ne glede na druge pristojbine — po 232 kron za letni kilovatu, ali 155 vinarjev za kilovatu-uro, po odbitku vseh prisojenih popustov! Nikdo ne more oporekati, da je taka cena pretirana in da se bo težko našel naklonjeni kupec. Tudi motorna sila za male obrtnike, ki jemljejo do 20 kilovatov, nikakor ni cenena. Cena 25 vinarjev za kilovatu-uro zaostaja le prav malenkostno za ljubljansko. V stolnem mestu Ljubljana, tedaj v popolnoma drugih razmerah, napoveduje zastareli tarif prvotnih 40 vinarjev, dejanski pa se dandanes pogodboma prodaja tok za 35 do 25 vinarjev, in smo tako že skoro pri deželnih cenah, ki pa veljajo za plano deželo! In vendar je znano, da si v Ljubljani mnogi obrtniki — tudi mali mizarji — proizvajajo lastno gonilno silo celo z dragim bencinom motorjem.

Ponavljam: Osnovni ceni za luč — 50 vinarjev, ter za motorski obrat — 25 vinarjev, sta neprimerno visoki. Obe zaostajata za ljubljanskimi (70 vinarjev, odnosno 35 do 25 v) le prav neznatno, kakor hitro vpoštevamo posebne ugodnejše pogoje, dane za mestne hišne posestnike in obrtnike. Tarifi za poljedelske gospodarje so nerodno prirojani in vrhutega dragi. Cene, odmerjene velekonsumentom, so mnogo previsoke, kar pa z druge strani ne pride v poštev, ker takih konsumentov se bo itak našlo bore malo.

Prihajam k zadnji točki te ocene. Brez dvoma je iz tehniško-spekulativnega stališča popolnoma upravičeno, da nalagajo deželne elektrarne

LISTEK.

Onkraj črnožoltilih mejnikov*)

III.

Slava in čast ruski železniški upravi! Ta obsežnost vagonov po dolgem in počez in navpik! V kupeju je 6 numeriranih mest, na vsaki klopi po 3; zasedajo pa na vsaki klopi le po dve mesti. Imaš skoro toliko prostora zase, kakor če bi na naši železnici nihče poleg tebe ne sedel. Pri nas zbašejo na vsako klop, ki je dosti krajša, po 4 nesrečne potnike, da morajo sedeti kakor voščene figure. Presledek med obema klopema je na Ruskem tako širok, da ti niso noge vis-a-vis sedečega sopotnika nikdar na potu. Sedež sam, od kolen do hrbta je globok tako, da s hrbtom komaj dosegaš naslonjalo. Okna so dvojna, radi zimskega mraza; kurijo pa ti pripravljenci lokomotive še vedno z drvmi, kar bodo nekoč še obžalovali. Že sedaj je padlo v ta namen ogromno gozdovja, ki se je razprostiralo ob železniških progah in vsako bogastvo se končno izčrpa, če se od njega le proč jemlje. Za potnike ima pa ta kurjava veliko prijetnost, ker ni neznosnega

* Glej št. 207—209 in 214—216 „Slov. Naroda“.

smradu in koščkov premoga v zraku. Le siv tanek pepel zamaže polagoma obleko, a če se malo otepeš, si zopet snažen. Če je okno zaprto, pa še tega ni.

Naša sopotnika sta bila Poljaka, gospod s sivo pomešano kratko francosko brado in starejša dama. Bila sta brat in sestra in peljala sta se k pogrebu v Peterburgu omožene sestre. Dama ni bila še nikoli v Peterburgu, iz gneva do Rusov, in je govorila z zaničevanjem o ruski prestolici, češ, da tja sploh nikdo ne hodi, če ni v to prisiljen. Nekaj resnice je na tem; tujec Nerusov ne vidiš v Peterburgu skoro čisto nič. Ko je moja žena pravila tej gospe, kaj da smo v Varšavi vse videla in izjavila, da je Varšava zares krasno središče, so Poljakino oblike solze in razvila je v kratkem vso poljsko zgodovino zadnjega stoletja, naštela vse krivice, ki jih njen narod trpi in slavila Poljsko. Take so vse Poljakinje, izgledno narodne žene.

Zunaj se razteza brezmejna ravan, kljub enoličnosti vendar ljubka. Neskončni horizonti ti kar dušo širijo in dajejo pokrajini nekaj veličastnega; kdor je vzrasel na teh širnih poljih, tega morajo gorati kraji, naj bodo še tako krasni, tesniti in mu zbujati goreče domotožje. Poljane so preprežene s travniki in malimi borovimi in brezovimi gozdi. Na visokem, širnem nebu se vrste razna vremena. Ker se tako daleč vidi, za-

reže včasih na enem koncu neba deževje, ki s svojim črnkastim plaščem zagrinja kos sveta, na drugem pa prijazno solčno popoldne. Osvetljava se vedno menja in poljane pestré v celi lestevici barv, tonov in občutij, tako da se jih pri vsej geografski enakomernosti ne naveličaš. Nebeški Reinhardt pričreva tu cel dan največje efekte z najnaravnějšími sredstvi.

Semintja vidiš zelo revna sela; borne lesene kočice. A še teh je malo in po cele ure ne zazreš človeškega bitja. V tej deželi je pač težko napraviti revolucijo; manjka stika med naselbinami in — kazaki hitro jašejo. Na višjih točkah — ker ravan je nekoliko valovita — opaziš blizu sel mlina na veter, kar daje pokrajini posebno idilski značaj. Vode ne primanjkuje, ali lene plitve reke močvirno-olovnate barve nimajo nobene-ga padca; pač pa so pravi raj za jate gosi, ki se ob njih in ob močarah, spremljajočih te vodotoke, vesele svojega življenja.

Čimoli smo se oddaljevali od Varšave, tem prijaznejše vreme je bilo. Solnce je začelo posevati, zgolenje škrlancev se je slišalo celo v vlak in na močvirnem travniku je balansirala zamišljena štorčija na eni nogi. Kakor drobno kamenje so izgledale črede v daljavi se pasočih črnilastih goved, rumeno obsevanih od večernega solnca; na koncu obnebja nekje je zamiral grom. Bila

je bukolka slika in povsem muzikalna; pastoralni stavek Berliozove Lelio-simfonije. Ob 1/4 na 9. zvečer nam je sijalo še solnce v kupeji, a potem je pokrajina dobila herojski značaj: še dve uri je stala na nebu rubinasta in pomarančasta zarja, vršiči gozdov in robovi poljan so rezali temne siluete v goreče nebo. Zdelo se mi je, da mora zdaj in zdaj prihru-meti kak Taras Buliba s svojimi jezdecami čez to prizorišče. Nikjer še nisem čutil narave tako glasbeno, kakor na tej voznji. Iz takih notranjih muziciranj me je prebudit naš »konduktor«, lep in resen velik dečko, z našvrknjenimi črnimi brčicami pod nosom svojega bledga, štemanega lica. Obrnil je naslonjali v našem kupeju od spodnjega roba naprej in navzgor, da je nastala nad sedežem še druga blazinasta polica. Na sedežih sta imeli prenočevati dami, na obeh policah pa oba možka. Nato je sprevodnik prinesel na našo željo dve plombirani vreči, jih odprl in vzel iz njih snežnobelo posteljno perilo in nama na naši strani kupeja postlal spodnjo in zgornjo posteljo. Ko je bil gotov, je na moje vprašanje s kraljevim dostojanstvom izrekel le besedi: »Dva rublja.« Oba Poljaka sta imela nekaj blazin itd. soboj in nista naročila postelje.

Sedeli smo v jedilnem vagonu, dokler je bilo zunaj še kaj svetlo, potem smo šli spat. Ko smo električne luči pogasili, je naprej gorela temno-

vijoličasta nočna žarnica. Vsakdo si je pred svojo posteljo še pripel za to pripravljeno za čevljev visoko platno, tako da ga nasproti ležeča oseba ni videla in nato smo mirno in sladko zaspali, kakor bi bili doma. Postelja je bila dosti dolga in široka, vlak je povsem mirno tekkel — ničesar ni bilo, kar bi človeka pri spanju motilo. Tako se vozi na Ruskem! A pri nas? Če sploh zadremleš, te gotovo zbudi kak revizor s svojim »die Fahr-karten, bitte«. Na Ruskem nam je sprevodnik takoj pobral vozne listke in jih vtaknil v mapo s predajčki in vse revizije so se vršile le pri sprevodniku; pasažirjev ni nihče več nadlegoval. Predno smo vlak končno zapustili, nam je sprevodnik izročil dve rdeči »kvitanci«, da smo mu odračunili vozne liste.

Zbudil me je solnčni žarek, ki je prilezel skozi špranjo poleg zavora v mojo levo nosnico. Pogledam na uro, bilo je — 1/4 na 4. zjutraj! Pri nas še o kresu ni tako zgodnjega dne; in to je bilo 13. julija. Ob šestih sem šel v obširni toaletni prostor in sem se mogel tam umiti skoro z isto udobnostjo, kakor doma. Tako se vozi na Ruskem!

Zunaj pa se je prostirala v solnčnem sijaju sveta Rusija! Iz brezovih logov so gledala lesena sela, včasih lesena cerkva z leseno streho, zlatimi križi, rdečimi stenami in belimi okvirji okrog oken. Kakor na podobah v ruskih pravljicah. Med žitom

poseben davek v obliki izjemnih tarifov onim gospodarjem, ki so deležni dohodkov iz tujkega prometa. Vsekakor pa moram reči, da ne morem dovoljno ožigostati ravno te postojanke. Za povzdigo tujkega prometa — ako odštejemo potovanje v Ameriko — se itak ne stori nič. Dve leti sem ni bil odsek prometne zveze baje niti enkrat sklican. In koliko se je govorilo ravno o Bledu in njegovi okolici, kaka važnost se je polagala na ta biser dežele! Najbrže se je završniška centrala gradila skoro samo za Blejčane. In danes?

Blejski gospodarji — delujoči na pospešitev tujkega prometa — angažirali so se nad svoje moči. V sedanjih težkih časih denarne krize preti mnogemu poštenjaku popolni gospodarski pogin. Iz stotih razlogov obzirnosti in zvestobe bil je deželni odbor dolžan, jemati poseben ozir na blejsko okolico in na nevaren nje položaj. Da so deželni gospodarji in mašinisti ustvarili ravno za te kraje izjemno ceno 80 v (beri: osemdeset vinarjev), je pač naravnost — sramotno!

Češko-nemška spravna pogajanja.

Češki listi poročajo, da bodo mladočeti, agrarci in klerikalni Čehi poslali svoje zastopnike k češko-nemškimi spravnimi konferencam na Dunaj. Samo radikalne stranke se najbrže ne bodo udeležile spravnih pogajanj. Češki socialdemokratski državni poslanci so bili poklicani za 30. t. m. k važnemu posvetovanju na Dunaj. Konferenca se bodo udeležili tudi člani eksekutivnega komiteja socialno-demokratske stranke. Posvetovanje se bo bavilo s češko-nemškimi spravnimi vprašanji. Agrarni češki poslanci so imeli v soboto na Dunaju tozadevno posvetovanje, na katerem pa ni prišlo do sklepanja.

»Narodni Listy« poročajo o spravnih pogajanjih sledeče: Po naziranju vlade bi lahko svoječasna osmerka komiteja nadaljevala svoja pogajanja glede rabe jezika pri deželno-knežjih in avtonomnih oblastih. Kar pa se tiče drugih predlog, obstajajo velike težkoče, ker je deželni zbor razpuščen. Na konferenci zaupnikov obeh narodnosti se bo treba zediniti glede načina posvetovanja o spravnem materialu.

Glasom poročil listov je baje gotovo, da se bo večina čeških strank udeležila spravnih pogajanj. Morda pošljejo na konferenco tudi češki radikalci svoje zastopnike.

Nemški poslanci imajo 5. oktobra posvetovanje v Ustju.

Dogodki na Balkanu.

Tretja balkanska vojna.

Srbska vlada objavlja potom tiskovnega urada proti neprestanim dolžitvam nemških listov, čes da so Srbi zakrivali sedanjo vstajo v Albaniji sledeči komunike:

Da ima Srbija odkrito voljo živeti v miru in respektirati voljo veseli, dokazuje dejstvo, da je Srbija celo svojo vojsko takoj demobilizirala, kar bi se gotovo ne bilo zgodilo, če bi bila imela Srbija kake skrite namene. Mogoče, da bi Albanci sploh ne bili vdrlj na srbska tla, če bi bila

hodi tu in tam bradat plavalas kmet v rdeči srcaji, v razdalji po cesti teče par teljeg, po rusko napreženih. Ali sem res v Rusiji, v slovenski Rusiji, ali res gledam vse tole ali pa le berem poglavje iz ruske povesti? Prevzel me je tisti sanjavi čut, ki nas v izrednih položajih včasih obide, da ne vemo, ali je vse to zares, ali pa so sanje. »Pskov« se bere na kolodvoru; vem se iz spodnje gimnazije, da je v atlantu mesto tega imena, a da sem jaz ljubljanski filister zdaj res tam, to mi kar noče v glavo.

Postaj je od Varšave do Peterburga za brzovlake komaj 8 do 10, dasi je razdalja velikanska. Skoro na vsaki postaji pa čaka vlak dober četrt do pol ure, tako da se lahko občinstvo po peronu malo izprehodi. Imajo tudi še trikratno zvonjenje, prvo, drugo in tretje zvonč. Če je daljši premor, zvonji vdrugič 5 minut pred odhodom, če je krajši, pa eno minuto. Ko tretjič pozvonijo, mora pa urno vse v vagonih poskakati, ker potem vlak takoj odhaja. Na peronih je promeriralo tudi mnogo domačega radovednega občinstva, ki je prišlo gledat potnike. Zelo mnogo uniform, zlasti oficirjev; tudi v vlaku se je vozilo mnogo častnikov, prav v naši soseski je kraljeval sam zase v kupeju tipičen ruski general v škornjih, nekoliko trebušast in širok, s sivo dolgo brado, predeljeno na dva kampa, kakor bi dejal Ribničan. Se-

Srbija imela take namene in če bi bila Srbija zasedla svoje meje z močnimi vojaškimi posadkami. Prepričanje, da bodo velesile skrbale za mir, da bodo zajamčile v Albaniji sam mir in red, je storilo svoje, da so ti zadnji dogodki Srbijo presenetili. Dokler so imele srbske čete albansko mejo zasedeno, je vladal tam popoln red in mir. Ko pa je vlada pognila svoje čete nazaj, je zopet za vladala stara anarhija. Vsak se še spominja, da so bili Albanci med srbsko okupacijo mirni, deloma zelo prilazni. Da temu sedaj ni več tako, je smatrati za dokaz, da so Albance njih voditelji in njih zaplečniki nakujskali v politične svrhe proti Srbom. Sploh je neresnično, da bi se bili dvignili Albanci, ki žive na srbskih tleh, proti srbskemu gospodstvu. Srbski Albanci so tudi sedaj mirni in lojalni, izvzemši seveda nekaj poedinih slučajev. Da so Albanci upadli na srbsko ozemlje in poskusili organizirati prav zato vojno, je nadalje dokaz za to, da se jim ni posrečilo provzročiti vstaje na srbskih tleh in da v Srbiji živijo Albanci nimajo veselja seči za Albance onkraj srbskih mej v ogenj po kostanj. Končno so vse vesti o kakih srbskih grozovitostih popolnoma zlagane.

Položaj na albanskih mejah se je glasom poročil iz Belgrada že znatno izboljšal. Na mejo je dospelo že toliko srbskih čet, da je bilo mogoče slabotne srbske postojanke na meji izdatno ojačiti.

Albansko prodiranje je ustavljeno in na vseh krajih, kjer je prišlo do bojev med Srbi in Albanci, so bili Srbi zmagoviti. Seveda se glavna akcija s tem še niti ni pričela. Pri Legruonu so se morali Albanci umakniti. Dva dni so neprenehoma naskakovali srbske postojanke, bili pa so vsakokrat krvavo zavrnjeni. Pri Kičevu in Strugi trajajo obupni boji naprej. V Dibro je dospelo 5000 Albancev iz Elbasana. Tudi pri Djakovici in Prizrenu so bili Albanci krvavo zavrnjeni. Pri Mavrovu samem so imeli Albanci nad 1000 mrtvih. Po uradnih poročilih so srbska ojačenja z artilerijo vrgla Albance iz Mavrova in izpred Kičeva. Albanci beže, kar se da.

V srbskih vojaških krogih so prepričani, da je albansko gibanje že prekoračilo višek. Že sedaj albanske čete ne morejo več napadati srednje močno utrjenih krajev, kakršni so Djakovica in Prizren. O kakih operacijah Albancev proti Bitolju ali pa celo proti Skoplju pa ne more biti govora.

Od srbskega tiskovnega urada v Belgradu smo dobili snoči sledečo brzojavko:

Belgrad, 28. septembra. Ojačene srbske čete so začele napredovati na vseh straneh proti Arnavtom. Arnavti so imeli pred Gostivarom 4 topove in nekaj mitraljev, toda brez uspeha. Pri Vrutaku (zahodno od Gostivara v gorah) se je vnela ljuta bitka z albansko premočjo, vendar je srbska artilerija Albance popolnoma porazila. Arnavti so prodirali proti Kičevu, Srbi pa so jih zadržali pri kilometru 15. Srbi so jih nato pognali nazaj do izvora. Iz Kičeva je šlo proti Arnavtom v boj 150 srbskih četašev proti selu

veda sem oficirje gledal s posebnim zanimanjem. Zdelo se mi je, da so ošabni ljudje, v svesti si, da se jim ne zgodi nič, čeprav bi kakega civilista posekali ali mu sicer kaj žalega storili. Pozneje sem se z opazovanji prepričal, da so v resnici mnogo manj ošabni, kakor večina avstrijskih ali celo nemških oficirjev, le neko rezerviranost imajo v obnašanju napram nevojaškemu občinstvu. Videlo se je tudi razločno, kateri da so iz velikomestnih garnizij, kateri pa iz province. Sledeči izgledajo slabše, nego naši častniki in najsi prihajajo naši iz najbolj pozabljenega forta v Krivošijah ali iz zadnje poljske garnizijske vasi. Tak ruski truplj izgleda kakor pri nas kak vojaški lekar, ali slabo in pošvedrano adjustirani vojaški računski uradnik. Celó slabo izgledajo lajtnanti iz province. Skoro vsi so bleedi in nezagoreli, kakor bi se stradanega osmošolca ali mladega lemenatarja vtaknili v vojaško uniformo. Vrh tega imajo strašno navado, da si puste prvenske pogankje svoje brade prosto rasti po obrazu, prav kakor gimnazijalec, ki je ponosen na svojo »polno« brado. Cela figura je taka, da bi jo najraje poslal v kak sanatorij za jetiče. Vsi seveda niso taki, a vendar jih je toliko, da jih moraš opaziti. Prav elegantni in adretni so pa oni iz velikih garnizij in mnogo bolj »vojaški«, nego naši. Naši preveč ljubijo v kreta-

Zajaci. Srbi so pritisnili za Arnavti, ki so prodirali proti Ljumi ter zavzeli obvladajoče pozicije, nakar so odbili nadaljnje prodiranje. Pri Mavrovu so imeli Arnavti 6 topov, Srbi pa so Arnavte razpršili. Od Mavrova prodirajo Srbi proti Zirovici iz Kičeva pa proti Dibri. Pri Mavrovu so Srbi zopet uplenili srbski top izmed onih dveh, ki so jih Arnavti vzeli pri Piskopeji.

Danes je bila mobilizirana drinska divizija prvega poziva.

»Balkan« javlja, da se nahaja v okolici Struge 800 bolgarskih četašev. Isti list javlja, da je izdal bolgarski vojni minister poziv na bolgarske častnike, v katerem obljublja častnikom, ki hočejo v Albanijo k vstašem, dvojno plačo in doklado.

Osemdeset srbskih podčastnikov, ki so bili zadržani v Sofiji za izmeno z bolgarskimi ranjenci, se je včeraj povrnilo v domovino.

O srbski mobilizaciji

poročajo iz uradnega srbskega vira sledeče:

Srbska vlada je poslala svojim zastopnikom v inozemstvu noto, v kateri opozarja na to, da sta ostala po demobilizaciji srbske vojske na srbsko-albanski meji samo dva polka v mirovnem stanju, torej v celém nekako 200 mož, ki so bili razdeljeni na fronto nad 100 km. V zadnjih dneh je kakih 10.000 Albancev napadlo srbske pokrajine in vdrl v več krajev. Ta vpad in pohod v srbske pokrajine je olajšalo dejstvo, da je Srbija svoje čete odpoklicala s strateško važnih pozicij ob meji na srbsko ozemlje. Da varuje svoje pokrajine in svojo čast, je Srbija odredila del svoje armade, katerega naloga bo, da napravi trajno red in mir.

O kakih mobilizaciji Drinske divizije sedaj ni govora. Nezanemljive brzojavke preko Berolina poročajo, da je dobila Moravska divizija in poleg nje še 25.000 mož srbske vojske nalog, da prodre v notranjost Albanije. Da se ojačijo tudi druge divizije, hoče srbska vlada vpoklicati dva letnika rezerve. Zaščita Peči in Djakovice se prepusti Moravski diviziji, ki že koraka s 6000 vojakov v te kraje.

Pretirane so brez dvoma tudi privatne vesti iz Belgrada, ki pravijo:

Položaj prihaja vedno kritičnejši. Albanci proti vsakemu pričakovanju napredujejo v dolini Ljume. Tam se vrše hudi boji, v katerih so do sedaj zmagovali Albanci. V Belgradu se boje, da bodo šibki srbski oddelki popolnoma poraženi in da se odpre Arnavtom prosta pot do Prizrena. Ljuti boji se vrše pri samostanu Dečani, kjer so Arnavti zmagali in so se Srbi umaknili proti Peči. Število Arnavtov znaša kakih 80.000 mož.

Opomniti moramo, da je ta brzojavka dospela prej kakor uradna brzojavka, ki smo jo priobčili višje zgoraj.

Velesile.

Kakor poročajo iz dobro podučenihih krogov, je baje italijanska vlada svetovala srbski vladi, da se naj

nju in v kroju uniforme tisto nevojaško dunajsko »tschau«-fičirjevo, tisto, rekel bi, frizersko eleganco. Rusi se pa v nastopu bolj približujejo rezki in resni eleganci nemškega oficirja. Ker je bilo poletje, so nosili vsi zelenkaste khaki-suknje in cel čas, ko sem bil na Ruskem, se mi ni posrečilo dobiti pogleda za to, kateri četi da pripada ta ali oni oficir ali vojak; še tega nisem mogel razločevati vselej, jeli jezdec ali pešak, ker imajo vsi škornje. Oficirji izven službe pa nosijo v zadnjih letih tudi dolge hlače. Tudi pri šaržah se ni mogoče izpoznati. Razvidna je z našitkov na rami; a nekateri častniki imajo zlate našitke z majhnimi zvezdami, drugi z velikimi, tretji zopet posebno široke in lepo vezene zlate našitke brez zvezd ali s kakim mornogramom itd. Generalnoštabni častniki imajo menda enake rdeče lampas na hlačah kakor generali; kajti vidi se neprimerno mnogo oficirjev z »generalskimi« hlačami. Če bi bili to res sami generali, bi moral vsak batajoni imeti svojega generala. Penzionisti hodijo večinoma brez sabeli, če so v uniformi; mornariški častniki imajo poleti bele platnene jopiče in nosijo kratko bodalo, kakor sem je videl tudi že pri naših mornariških akademikih in ki je splošno uvedeno za »malo« uniformo pri nemški mornarici.

(Konec prihodnj.)

omeji samo na varstvo mej, da ne pride do komplikacij. Na Dunaju razburja največje skrbi dejstvo, da govore srbski merodajni krogi v sedanjih dogodkih tako, kakor da bi bila

vojna z Albanijo.

Na Dunaju se v zadnjem času kar radi zmešajo pojmi, morda smatrajo vpoklicanje rezervistov za gledališko predstavo in govor pušk in topov, vzdihovanje ranjencev, solze, obup, trpljenje pa za balet.

Z Dunaja poročajo tudi, da se trudita avstrijska in italijanska vlada doseči med velesilami izmenjavo naziranj glede srbske akcije proti Albancem. Avstro-ogrski in Italija sta mnenja, da naj se že zopet ohrani status quo po londonskih sklepih. Z Dunaja poročajo tudi, da stoji Rusija na istem stališču. Prav nič ne bi presenetilo, če bi Rusija tudi to pot pustila Srbijo in Črno goro na cedilu.

Štajersko.

Delazmožnost štajerskega deželnega zbora. »Grazer Tagblatt« poroča v svoji sobotni večerni izdaji: Včeraj je imela Zveza nemškonacionalnih poslancev v štajerskem deželnem zboru več ur trajajočo zborovanje, na katerem je zavzela stališče k slovenskim zahtevam za ustavev obstrukcije. Obravnavalo se je vse zahteve posamezno in stavilo k njim lastne predloge. Potek dosedanjih pogajanj daje upati na delazmožnost deželnega zbora in na kratko jesensko zasedanje. Od druge strani izveemo, nadaljuje »Grazer Tagblatt«, da se pogajanja za delazmožnost deželnega zbora nadaljujejo in bodo prve dni prihodnjega tedna končana.

»Oktoberstvo slavje« Zveze narodnih društev. Kakor se nam pravkar poroča iz Vranskega, sodeluje pri koncertu na »Oktoberstem slavu« Zveze narodnih društev najbrže tudi pevsko društvo »Vranska Vila«. Prav interesantna bo tekma med »Celjskim pevskim društvom« in »Vransko Vilo«; obe društvi razpolagata z izvrstnim pevskim materialom in ste nastopili letos že z velikimi, dobro uspelimi koncerti. Marsikateri prijatelj lepega petja bo prišel zato toliko raje v nedeljo dne 5. oktobra v Celje.

Iz Celja. Pri odhodnicah nekaterih slovenskih visokošolcev k vojakom dne 26. septembra 1913 se je nabralo za Ciril-Metodovo družbo 12 kron. Vsota se je poslala družbi.

Iz Celja. (Streljanje na dobitke) v Sokolskem domu se nadaljuje vsako sredo od 8. ure naprej. Ker so dobitki jako lepi in dragoceni, se hode občinstvo toliko pridneje udeleževalo streljanja.

Iz Središča. Dne 21. t. m. je umrl v Središču absolvirani učiteljski Miha Mekin, doma iz Bistrice pri Pliberku na Koroškem. Bival je dalj časa tukaj pri svojem prijatelju gosp. učitelju Fricu Vennigerholzu. Po kratki boleznii je umrl nenadoma. Po končanem študiju je moral pustiti svoje upe in leči v hladni grob daleč od svoje ljubljene domovine, tožne Koroške, v kateri je hotel delovati kot ljudski učitelj. V tem je pač zapopadana vsa pretresljiva tragika njegove nagle smrti — zdrav in vesel oditi z doma na obisk k svojemu prijatelju in tam — umreti. Dasiravno je umrl daleč od svojih, so mu priredili vendar časten pogreb. K pogrebu so prihiteli v spremstvu gg. profesorja Schmorancerja in družovica njegovi bivši tovariši učiteljski v velikem številu. Pri hiši žalosti smo zapeli domači pevci, ob odprtem grobu pa njegovi tovariši. V slovo mu je govoril ob grobu nadičtel gosp. A. Kosi lepe besede sočutja. Tem potom gre zahvala za lep pogreb prerano umrlega, vsem, zlasti gosp. župniku za njegovo naklonjenost. Da so ubogega pokopali tako lepo daleč v tujem kraju, to je bila velika tolažba ubogi materi pokojnega.

Št. Pavel pri Prebrodu. Naši dve napredni društvi, podružnici sv. Cirila in Metoda (ženska in moška) ter telovadno društvo Sokol, sta začeli lepo vzajemno delovati, bodi si, da sokolski člani nastopajo na odru gledaliških predstav, namenjenih Ciril in Metodovim podružnicam, bodi si da gospodične Ciril — Metodarice pridno nabirajo za stavbo Sokolskega doma v Št. Pavlu. Gospodična Olga Zanijerova kot prvomestnica ženske podružnice naročila je precejšnje število blokov v prid Sokolskemu domu v Št. Pavlu, katere je porazdelila v razpečevanje mnogim gospodičam, ki so jih razdale na raznih veselicah, kakor dne 14. avgusta 1913 v Št. Petru v Sav. dolini pri gospodu Alojziju Šribarju gđč. Juliana Culk 10 K; gđč. Nadina in Dana Cvenkl 30 K 70 v; gđč. Ljubica Sekula 15 K. Na veselici v Latkovi vasi dne 7. septembra 1913: Gđč. Rezi Piki 19 K; gđč. Marica Šošter

8 K 16 v; gđč. Juliana Culk 29 K 10 vin.; gđč. Margareta Pidar 21 K 74 vin. Na sokolski veselici v Zalcu dne 14. septembra 1913: Gospodične: Nada Cvenkl 33 K 70 v; Dana Cvenkl 16 K 38 v; Ljubica Sekula 14 K; Ivanka Samabor 14 K 50 v; Juliana Culk 27 K 32 v; Ana Vivoda 10 K 40 v; Rezi Trstenjak 15 K 70 v. Izdalo se je za tiskane bloke 12 K 40 vin., ostane torej 253 K 30 v za Sokolski dom. Dar gospoda Vrabla 2 kroni. Skupni znesek 255 K 30 vin., za katere se podpisani sokolski odbor v Št. Pavlu vsem gospodičam, ki so se trudile z nabiranjem denarja in vsem dobrosrčnim darovalcem prav presrečno zahvaljuje sokolski Na zdar! — Josip Vidic, t. č. starosta.

Slovensko gledališče v Mariboru priredi dne 5. oktobra predstavo tridejanske drame »Zetev«, spisal Fr. A. Subert.

Iz Maribora. Tukajšnja podružnica Zveze jugoslovanskih železničarjev in Trgovsko-obrtno društvo sta sklicala v soboto zvečer v mali dvorani Narodnega doma javen shod, na katerem je poročal nadrevident gosp. Keijžar prav obširno in podučno o ljubljanskem kongresu narodnih strokovnih organizacij, gosp. dr. Weixl je pa priporočal ustanovitve mariborske podružnice Narodno-socialne zveze v Ljubljani. Shoda se je udeležilo prav lepo število članov iz obeh društev.

Iz Maribora. Poročali smo pred kratkim, da so zaprli mešarja in gostilničarja Jožefa Kirbiša iz Viki-tringhofove ulice (znano zbirališče slovenskih klerikalcev in gostilna za tedenske sestanke »Slov. Straže«) ter njegovega brata, mesarskega pomočnika Konrada Kirbiša in sicer zaradi tega, ker sta osumljena požiga. Jožef Kirbiš je imel pri Sp. Dvogradu posestvo s hišo; oboje je kupil lani s premakljivim blagom vred za 45.000 K. Poslopja so bila takrat zavarovana za 10.000 K; šele pred kratkim je dal zavarovati Kirbiš poslopja pri koroški deželni zavarovalnici za 28.000 K in spravljene prideleke za 16.000 K, skupno torej za 44.000 K. Poslopja bi imela zgoreti še dne 11. septembra, ob času, ko so bili tam nastanjeni huzarji. Neka osebenkarica Hariš, ki je stanovala v Kirbiševi hiši, je pogrešila takrat zaboj; našel se je na senu in v njem ostanki dogorele sveče. Ogenj se takrat ni prijel. 6 dni kasneje pa je vendar srečno zgorelo in oblasti so takoj osumile lastnika, Jožefa Kirbiša in njegovega brata Konrada, ki je na omenjenem posestvu gospodaril in se ob požarju prav čudno obnašal, da sta v zvezi s tem požarom. Jožef Kirbiš je bil odbornik in blagajnik nemškokerikalne posojilnice v Mariboru; imel je tam tudi posojila 16.000 K. Nemški nacionalci sedaj porabljajo priliko in hujskajo proti neljubemu konkurenčnemu zavodu. Slovenski klerikalci so prišli s tem možem in njegovo gostilno v zvezo menda iz samega nasprotovanja »liberalnemu« Narodnemu domu.

Jezikovne razmere v področju mariborskega okrožnega sodišča. Našemu ljudstvu se delajo pri raznih uradih še vedno krivice v jezikovnem obziru. Ljudem se pošiljajo od okrajnih sodišč in glavarstev nemški sklepi, nemška vabila, nemške razsodbe in odločbe. Posebno se to godi v okrajih, ki spadajo pod mariborsko okrožno sodišče, kakor v Ptuj, Ljutomeru, Slovenski Bistrici, Gornji Radgoni, Marenbergu; tam se tudi v uradih vse zapisuje nemško. Še celo županstvom, krajnim šolskim svetom, denarnim zavodom pišejo sodišča in drugi uradi v nemškem jeziku; ako se županstva branijo odgovoriti na nemške dopise ali zahtevajo slovensko uradovanje, se jim zažuga kazen od strani okrajnega glavarstva za slučaj, da ne bi odgovorila. Marsikje bi temeljita in primerna pritožba pomagala, da se ta krivica odpravi. Vse posamezne osebe, vsa društva, županstva itd. se pozivajo, da naj se, ako se jim godi kaka krivica v jezikovnem obziru, obrnejo do spodnještajerskega Narodnega sveta ali pa na politično društvo »Naprej« v Celju ter da tja pošljejo dotične spise ali pa vsaj naznanijo slučaj s potrebnimi podatki. To bi bila najkrajša pot. Ako jim pa to bolje ugaja, se naj obrnejo do slovenskega notarja ali odvetnika v svojem kraju in ga prosijo, da naj ta v njih imenu zadevo sporoči Narodnemu svetu ali političnemu društvu »Naprej« v Celju. Vse te pritožbe se delajo seveda brezplačno. Slovenci, ganimo se, ako hočemo kaj doseči, ker ravno med uradniki imamo največje nasprotnike!

Iz Ptuj. Ptujski narodni klub »Pipec« priredi v nedeljo, dne 5. oktobra t. l. veliko vinsko trgatve v prostorih gostilne pri Murščem. Pričakujemo tudi, da se te prireditve udeležijo Pipčarji iz Maribora, Slov.

Bistrice in Ormoža. Ves čisti dobiček je namenjen tukajšnji podružnici mariborskega dramatičnega društva. Klub »Pipece«, obstaja samo nekoliko let, pa se žrtvoval že nad 300 K v narodne svrhe. Po končani prireditvi pa je sklenil odbor darovati dramatičnemu društvu znesek po 100 kron.

Iz Ptuj. Narodna slavnost, prirejena od ptujskih narodnih društev dne 14. t. m., se je v kljub raznim zaprekam prav dobro obnesla. Največ je pripomogel k temu naš slavnostni mestni urad, ki je izdal strogo prepoved, da ne sme nihče v mestu nastopiti v sokolskem kroju. Ker se ni priredila izrečno sokolska veselica, seveda nihče ni nameraval strahopetnih Ptujčanov razburjati s sokolskimi kroji. Prepoved nam je pokazala torej le veliki strah, katerega imajo naši ljubi magistratovci pred rdečo srjaco. Slovenci smo zopet enkrat spoznali, kako nas hoče gotova ptujška klika zatirati, radi tega smo v odgovor na prepoved po navdušenih govorih raznih govornikov trdno sklenili, da se bomo držali za naprej strogo narodnega gesla. To je prva korist, ki nam jo je prinesla zadnja slavnost. Druga korist je gmotni uspeh prireditve, za katerega se imamo v prvi vrsti zahvaliti požrtvovalnosti naših narodnih dam. Vse brez izjeme so se trudile, da povisajo čisti dobiček, ki je namenjen za naše krajevne narodne potrebe, posebno za našo telovadnico in za otroški vrt. Dal Bog, da bi se že kmalu vresničila ta srčna želja vsakega zavednega ptujškega Slovenca. Ne bomo imenoma navajali vseh sodelavcev, ki jim gre zasluga za izbornost slavnosti. Vemo, da ni nihče žrtvoval časa in denarja radi hvale v javnosti, temveč samo iz narodne navdušenosti. Rečemo le kratko: Iskrena hvala vsem in drugič zopet!

Izjava. Odbor podpisanega društva javlja, da ni z dopisom iz Celja (Slab vzgled narodne požrtvovalnosti), katerega je priobčil »Dan« v 632. svoji številki z dne 26. m. t., v nobeni zvezi ter obsoja ton, v katerem je omenjeni članek pisan. — **Klub naprednih slovenskih akademikov v Celju.**

Dobova. Zadnje nedeljo so se naši fantje zopet malo sporekli. V svoji besnosti so razrezali prav na mesarski način fantu iz Rigonc skoro celo roko. Čudno je to, da se ravno v naši fari gode večkrat taki pretepi in tako klanje. Oblast bi pač morala take pretepeče drakonično kaznovati, da bi si enkrat za vselej zapomnili. Vprašamo pa sedaj onega dopisnika, ki je skrpucal gorostasno neumnost v »Slov. Gosp.« o »urilitanju kosti in popravljanju zob« na dan Ciril - Metodove slavnosti pri nas, ali je 21. septembra tudi imela naša podružnica veselico, nadalje, ako je kaplanovo kreganje in razsajanje do polnoči v gostilni dne 14. septembra tudi povečalo slavnost? Ime Marije in dr. Medvedove 25. letnice.

Koroško.

Požar. Iz Grebinja poročajo: Pred par dnevi je v hiši tukajšnjega gostilničarja in trgovca Jožefa Ofnerja izbruhnil ogenj, ki je vpepelil hišo in gospodarsko poslopje.

Sluga okradel častnika. Iz Celovporočajo: Nadporočniku Kiaku je predvčerajšnjim ukradel njegov sluga večjo vsoto denarja. Tat, ki je ravno ta dan odslužil vojaško službo, je pobegnil. Pred tem pa je še v nekem bančnem zavodu izmenjal več zlatnikov.

Primorsko.

Učinek naredb tržaškega cesarskega namestnika. Predsedstva gospodarskih zvez v Milanu so imela v petek zvečer zborovanje, da zavzamejo stališče nabor navedbam tržaškega cesarskega namestnika. Sprejeli so resolucijo, v kateri so se udeležniki obvezali, da bodo začeli uvajati, če se bo tržaška občina v resnici prisilila, da izvede te naredbe, v znak protesta po vsej Italiji energično bojkotno gibanje proti avstrijskim produktom. Nastopali bodo za to, da avstrijske trdve izločijo iz javnih natečajev v Italiji.

Poskušeni samomor. Iz Trsta poročajo: V ulici Conti št. 22 stanujoča 40letna Viktorija Bonifacio je v petek zvečer v smrtnem namenu izpila veliko množino alkohola. Prepeljali so jo na opazovalnico.

Tatvine na poštni ambulanci med Trstom in Krminom. V Trstu so aretirali Jakoba Motza iz Gorice, pridejenega poštni ambulanci med Trstom in Krminom, ker je po Trstu pogosto prodajal razne reči, sedaj kos blaga, sedaj čevlje, sedaj kaj drugega. Dognalo se je, da je mož jemal

razno blago iz pošiljatev ter je prodajal. Motz odločno taji tatvino.

Strah pred špijoni. V Čedadu so te dni prišli župana z Livka. Kmalu pa so dognali, kdo da je, ker ima tam mnogo znanec. Malo poprej pa so ga bili prijeli v Krminu, k sreči pa je imel legitimacijo s seboj. Kdor gre torej na mejo, naj vzame legitimacijo s seboj, če ne, ga primejo, če le nekoliko okoli sebe pogleda.

Nesreča v Kraljevi. Z Reke poročajo: Šest oseb se je v petek zvečer iz Kraljevice odpeljalo na ladji na odprto morje. Bili so trije častniki in trije civilisti. Ladja je bila že precej oddaljena od obrežja, ko se je vsled hudega viharja prevrnila. Nesrečo so opazili ribiči in pa ljudje na obrežju. Pet ponesrečencev so rešili, dočim je podčastnik Štefan Winkler utonil.

I. sestanek slovenskih tehnikov v Ljubljani.

Poročali smo, da se je vršil v dne 20. in 21. kimavca t. l. v Ljubljani I. sestanek slovenskih tehnikov. V nedeljo dne 21. t. m. dopoldne se je vršilo v okviru tega sestanka zborovanje slovenskih tehnikov. O poteku tega zborovanja in o sklepih, ki jih je isto storilo, podamo v naslednjem poročilu:

Zborovanje je otvoril imenom »Akademičnega društva slovenskih tehnikov na Dunaju« tov. abs. ing. Ladislav Bevc, ki je pozdravil vse navzoče tovariše, predvsem pa gg. ing. Turka, kot zastopnika »Društva inženirjev v Ljubljani«, ing. Gustinčiča, urednika »Vijesti«, nadalje ing. Tavčarja, ing. Domiceleja, ing. Fischerja in ing. Mačkoviška. Zborovanje so pozdravili brzojavno t. Bože Srebre (Brežice) in idrijski tehnik »Prosvetaši«. Predsednikom je bil izvoljen tov. abs. ing. Ladislav Bevc, v častno predsedstvo gg. ing. Gustinčič, ing. Tavčar in ing. Turk; za podpredsednike so bili zbrani tt.: stud. ing. Anton Kadunc, cand. ing. agr. Dragoslav Mikuš in cand. meč. Gustav Zupančič, za zapisničarje pa tt.: stud. ing. Armic, cand. ing. agr. Knafelj, stud. arch. Mušič in cand. meč. Pajer.

Sledijo poročila. Za »Akademično društvo slovenskih tehnikov na Dunaju« je poročal tov. abs. ing. Ladislav Bevc: »O organizaciji dunajskih slovenskih tehnikov«. Referat je obsegal 4 točke in sicer: 1. Ustanovitev imenovanega društva, 2. odnosi društva z drugimi akademičnimi in neakademičnimi društvi, 3. notranje društveno delovanje in 4. načrti za prihodnost.

Poročevalec omenja, da se je društvo ustanovilo pred tremi leti, pod okolnostmi, ki so pri ustanavljanju slovenskih društev neka posebnost. Društvo se je namreč ustanovilo po inicijativi jugoslovanskih strokovnih tovarišev. § 3. društvenih pravil se glasi: »Namen društva je pospeševati strokovno in po možnosti splošno izobrazbo članov in sicer s predavanji in strokovnimi podrobnimi razpravami, vzajemnim medsebojnim podpiranjem, nabavo strokovnih knjig in časopisov, tehnično strokovnih izletov in seznanjanjem članov kot bodočih inženirjev z njihovim socialnim stališčem.

Leta 1910/11 je bilo društvo v strokovni zvezi »Jugoslaviji«, iz katere je začelom leta 1911/12 izstopilo. V tej poslovni dobi se more za znakovati zblizanje z izvenakademičnim kulturnim društvom »Slavija« na Dunaju, s katerim je v prijateljskih stikih. Leta 1912/13 se je zopet približalo društvu z ostalimi strokovnimi društvi jugoslovanskih tehnikov na Dunaju, s katerim si bode najelo leta 1913/14 skupen lokal.

Društvo si je tekom treh let osnovalo veliko strokovno knjižnico, ki šteje 221 knjig v vrednosti nad tisoč kron.

V prihodnosti se bode društveno delovanje še bolj poglobilo, predvsem vsled najema skupnega lokala. Največjo pozornost bode pa društvo posvečalo »Zvezi akademičnih strokovnih organizacij slovenskih tehnikov«.

Tovariš cand. ing. Stibil Leopold poroča nato: »O splošnem položaju slovenskih tehnikov na Dunaju«. Družabno življenje slovenskih tehnikov je splošno slabo razvito. Vzroki za to so: razsežnost mesta, socialna razlika, ozkoprčnost nekaterih tovarišev in pomanjkanje društvenega lokala. Vendar se te razmere boljajo in glavna zasluga gre tu »Akademičnemu društvu slovenskih tehnikov na Dunaju«. Do novejšega časa in deloma še do danes, smo imeli samo ožje kroge, ki se pa drug za druga niso zanimali. Ako se pomisli da je na dunajski tehnik zastopana vsa naša širša domovina, se omenjenemu dejstvu ni čuditi. Posebno Pri-

morci gravitirajo močno v laško družbo. Gmotni položaj je pri manjšini ugoden, pri večini pa za to tem slabjši. Podpore so zelo pičle, zaradi tega so mnogi primorani, da si služijo denar potom instrukcij in risanja. Stanovanja so draga in hrana je pri večini zelo slaba. V splošnem ima pa Dunaj v vsakem oziru to prijetno lastnost, da lahko razvije vsakdo svojo individualnost do tiste mere, ki mu jo pripušča žep.

»O organizaciji dunajskih slovenskih agronomov« referira tovariš cand. ing. agr. Dragoslav Mikuš. Izjava v glavnem sledeče: Okoli leta 1906. je vzniknila v slovenskih slušateljih zemljedeljske visoke šole želja po ustanovitvi strokovne organizacije. S požrtvovalnostjo devetih članov in ob zapaščinu prejšnjega kluba jugoslovanskih agronomov je začelo skrbnim podpiranjem od strani starešin zadovoljivo uspeva in vrši naloge, ki jo vidi v glavnem v vsestranskem izobraževanju svojih članov. Ena izmed glavnih nalog te organizacije pa je tudi, da proučuje, na kak način bi se povzdignila zemljedeljska produkcija slovenskih pokrajin. Produktivnosti tal moramo obračati pozornost, produktivnost tal izrabljati z vso gospodarsko modrostjo in z vsemi tehničnimi sredstvi, da povečamo to najvažnejšo produkcijo in zadostimo materialnim potrebam večini slovenskega ljudstva. Nadalje omenja poročevalec, da bo društvo »Kras« v bodočnosti moralo stremiti tudi za tem, da bo proučevalo jugoslovanska gospodarska vprašanja in sodelovalo po možnosti tudi na gospodarsko književnem polju. Končno poudarja govornik, da društvenim članom gre predvsem naloga proučevanja in se tako obenem pripravljati za uspešno delovanje po študijski dobi v prid slovenski materialni kulturi.

»O splošnem položaju dunajskih slovenskih agronomov« poroča tov. kand. ing. agr. Dragoslav Mikuš. Poročevalec omenja predvsem gmotni položaj slovenskih slušateljev zemljedeljske visoke šole. Pove med drugim, da se ministrske podpore vedno bolj omejujejo in da so pogoji za opravo študija letno za letom strožji. V nadaljnjem izvajanju omenja še učila, stike z drugimi akademičnimi organizacijami in slednjič tudi službe, na katere lahko reflektirajo absolventi zemljemerske visoke šole.

Za »Klub slovenskih tehnikov v Pragi« je poročal tov. abs. ing. Ivan Leben »O organizaciji in splošnem položaju slovenskih tehnikov«.

Praska tehnika je v Evropi najstarejša. L. 1864. najdemo na tej tehniki prvega Slovenca, ta je bil brat prvega urednika »Slov. Naroda« ing. Tomšič, ki je ustanovil »Podporno društvo za slovenske visokošolce v Pragi«. Šele po daljšem odmoru so začeli slovenski tehnik številitve posejati Prago, kot študijsko mesto. L. 1902. so si ustanovili v področju »Ilirije« tehnični klub, ki je postal 1905. samostojno društvo: »Klub slovenskih tehnikov v Pragi«. Smer društvenega delovanja so od početka: strokovna ali pa gospodarska predavanja, izleti in debatni večeri.

Meseca sušca 1906 so pričeli praški tehnik izdajati poljudno pisan slovenski list tehnične vsebine: »Slovenski tehnik«, ki mu je bil strokovni urednik prof. J. V. Hrasky, odgovorni pa Ciril Jekovec.

»Slovenski tehnik« je izhajal v 30.000 izvodih kot priloga 8 slovenskim časopisom. Vsled malodušnosti slovenske javnosti je list prenehal izhajati z 9. številko.

K splošnemu položaju pripominja govornik pred vsem, da češčina ne dela Slovincem ovir pri študiju. Na nemški tehnik ne more študirati slovenski tehnik, ker bi drugače ne dobil podpore pri slovenskem podpornem društvu, kakor tudi pri čeških podpornih društvih.

Gmotne razmere praških slovenskih tehnikov niso rožnate, eksistenčni minimum znaša 70 K mesečno, vendar pa moramo v večjem številu posejati to tehniko, saj je praska tehnika tudi v inozemstvu priznana in ima sloveče učne moči.

Poročevalec je končno omenil še podpora društva, ki so Slovincem dostopna.

Za »Klub slovenskih tehnikov v Gradcu« je poročal tov. stud. ing. Anton Kadunc »O organizaciji in splošnem položaju graških tehnikov«.

Prva strokovna organizacija graških slovenskih tehnikov je bila jugoslovanska »Vendija«, ki je bila ustanovljena 1873. L. 1875. je stopil na njeno mesto »Triglav«, v katerega okrilju je bil skoro nepranehom »Klub slovenskih tehnikov v Gradcu«. Lastne strokovne organizacije dosedaj ni bilo mogoče ustanoviti, tako, da so graški slovenski tehnik politično razcepljeni. Gmotni položaj graških slovenskih tehnikov je zadovoljiv.

»O stanju curiških slovenskih tehnikov« je poročal pismeno tov. stud. meč. A. Dittrich.

1912/13 so bili na curiški tehnik 3 Slovenci. Organizirani so bili v »Société - Etudiants-Slaves - Meridionaux« in v »Sokolu«.

S tem so bila poročila izčrpana. K besedi se je oglasil g. ing. Gustinčič. Misel o sestanku slovenskih tehnikov je pozdravil s srčnim zanimanjem in se je odzval povabilu kot zastopnik jugoslovanskega tiska. Odobrava misel, da se skušajo slovenski tehnik združiti v skupnih smotrih preko vse politične razdrapanosti, ki vlada v domovini. Govornik postavlja za vzgled »Društvo inženirjev v Ljubljani«, ki more v kratki dobi obstoja kazati na uspehe smotrenega strokovnega dela. Prevažno sredstvo v tem delovanju je slovenskim inženirjem njihov strokovni tisk. Ni dolgo tega, ko je bil slovenski inženir javnosti še nepoznan, vkljub temu da je vršil dela, ki jih lahko smatramo za našo gospodarsko poezijo. H koncu pozivlja slovenske tehnik, da se neumorno pripravljajo za delo, ki jih čaka v njihovem bodočem poklicu.

Nadalje se je priglasi k besedi g. ing. Turk, ki je poudarjal, da vidi veselo dejstvo v tem, da so se začele slovenske tehnične strokovne organizacije emancipirati. Priporoča slovenskim tehnikom, da naj kot visokošolci žive študiju strokovnih vprašanj in se pripravljajo za naloge, ki jim jo je odkazal narod v bodočnosti.

Nato je poročal abs. ing. Bevc Ladislav o ustanovitvi Zveze akademičnih strokovnih organizacij slovenskih tehnikov.

Poročevalec je označil glavne poteze programa »Zveze«, ki naj prevzame sledeče naloge:

I. Reguliranje poseta strokovnih oddelkov s strani slovenskih tehnikov. V to naj ji služi predvsem imenik slovenskih tehnikov in informacije o službah, ki so slovenskim inženirjem na razpolago.

Poročevalec navaja statistične podatke o slovenskih tehnikih v zadnjih treh letih in pride do zaključka, da v izbiri poklica med tovariši ni sistema. V tem oziru opozarja na dejstvo, da med Slovenci v gradbeno - inženirskem oddelku ni skoro nobenega prirastka, med tem ko ga imamo v strojno - inženirskem in kulturno - tehničnem preveč. V tem oziru je odprto »Zvezi« hvaležno polje za uspešno delovanje.

II. Naloga te »Zveze« bode, da informira abituriente o tehničnem študiju in jim nudi celoten vpogled v učne načrte posameznih strok.

III. »Zveza« naj prireja tudi sestanke in izlete slovenskih tehnikov.

IV. Skrb »Zveze« naj bode tudi, preskrbeti informacije o ferijalni praksi v tehničnih uradih v domovini.

Ta načrt »Zveze« je bil soglasno sprejet, kakor tudi predlog tov. cand. meč. Zupančiča, da naj bodo funkcionarji vsakokratni predsedniki včlanjenih organizacij, tajniki so pa njihovi namestniki. Končno je bil sprejet soglasno dodatni predlog, naj se študira možnost ožjega stika z jugoslovanskimi strokovno - tehničnimi društvi.

Dnevne vesti.

+ **Turške zmage kranjskih klerikalcev.** Kdo se ne smeje, kadar se spominja na prvo balkansko vojno in na tista krvava poročila, ki smo jih takrat čitali o velikanskih turških zmagah. Naj so bili Turki še tako neusmiljeno tepeni — brzojavili so vendar na vse strani, da so sijajno zmagali in bolj ko so tekli, bolj so vpili, da so zmagali. Po tem turškem izgledu se ravnavo zdaj klerikalci. Zavozili so jo popolnoma, vsak dan jim prinese kak poraz, a vendar vpijejo, da so zmagali. Tako je bilo v prvi seji deželnega zbora. Na razpravo je prišlo vprašanje o garanciji. Klerikalci so se razprave tako ustrašili, da so bežali pred njo, kar se je dalo. Vedeli so pač, da jim bodo napredni govorniki ušesa iztrgali, zato so onemogočili razpravo, zato so bežali polni blaznega strahu. Nič debate, nič debate, so rekli in preprečili so debato z begom. Zdaj pa pisarjijo v »Slovincu«, da so zmagali. Čisto po turškem vzoru. Ravno tako »zmago« bodo dosegli pri razpravi o električni centrali. Že v prvi seji deželnega zbora se je izkazalo, da je Završnica zavožena stvar, da je Lampe brez dovoljenja deželnega zbora razmetel ogromne svote in da bo Završnica leto na leto prinašala ogromno izgubo — a že v tej seji se je Lampe z rokami in nogami branil, da bi posebna komisija s pomočjo nepristranskih strokovnjakov pregledala račune in načrte. Pred to komisijo beže klerikalci v paničnem strahu, v »Slovincu« pa vendar vnijejo da so zmagali.

Lepe take zmage! Klerikalci posnemajo Turke, ker se pač boje revolucije v lastnem taboru, kakor so se Turki bali revolucije v Carigradu!

+ **Vlada in klerikalci.** Med vlado in med klerikalno stranko vlada razmerje, ki je vsa dežela bridko občutili in ki je na veliko škodo vsemu prebivalstvu. Kranjska deželna vlada je postala pokorna dekla klerikalne stranke. Zgodi se vse tako, kakor hočejo klerikalci, naj je tako prav ali naj ni prav. Zdaj smo celo doživeli slučaj, da mora deželni predsednik mirno gledati, kako klerikalno časopisje potvarja njegove uradne izjave. V prvi seji deželnega zbora je podal baron Schwarz zelo kratko in suhoparno izjavo glede deželne garancije. Izjavil je edinole to, da za dotični sklep deželnega odbora ni treba cesarske sankcije. Nič več! »Slovenec« pa podtika njegovi izjavi pomen, ki ga nima, podtika baronu Schwarzu besede, ki jih ta ni izrekel, zlorablja ime barona Schwarza na vse načine, a — deželni predsednik gleda to molče in mirno dopušta to početje. Res, daleč smo prišli na Kranjskem!

+ **V jutrišnji seji deželnega zbora** bosta o deželnih elektrarnah govorila »izvedenec« inž. Gailhofer in pa inženir Sernec. Oba sta deželna uradnika in bosta pač morala tako govoriti, kakor jima ukaže Lampe in ker se Lampe boji večal, si lahko mislimo, kakšno »izvedeniško« mnenje bomo slišali. Zakaj pa dr. Lampe ni povabil še famoznega »inženirja Tschermacka« za izvedenca?

+ **Zakonodajni šušmarji.** Kdor količjak pozorno gleda, kako oskrbujejo klerikalci javne posle, ta je že davno spoznal, da ne opravljajo nobenega dela s potrebno resnobo, pazljivostjo in preudarnostjo. Ravno tako delajo, kakor bi vsak le mislil, kje bo kaj pobasal, tako, da za drugo nič časa ne ostane. Celotni sestavljanju in sklepanju novih postav so klerikalci tako zanikrni in površni, da je že škandal. Vlada jim ta skrupulna navadno nazaj vrže, ker jih neče cesarju predložiti v potrjenje. No, in če dobi taka postava že cesarjevo potrdilo, se navadno kmalu izkaže, da je slaba, pomanjkljiva in nespametna, tako da jo je treba popraviti. Zdaj se čuje, da bodo tudi novi občinski red »popravili«. Ti klerikalni postadovalci so res lepi šušmarji!

+ **Milo je zavzdihnil »Slovenec«** v soboto: »Enkrat Pavšlar, enkrat Kamila, potem Kamila in Pavšlar in tretjič Pavšlar in Kamila.« — Vsa klerikalna bolelost je izražena v tem vzdihu. A če hočemo to bolelost prav razumeti, moramo pomisliti, da izrekata Pavšlar in Kamila in Kamila in Pavšlar najhujše obdolžitve — klerikalci pa se ne upajo tožiti, ker se boje, da bosta obdolžitve dokazala...

+ **Iz deželnega dvorca.** Senca znanega učenjaka inženirja I. Tschermacka pojavila se je dne 24. t. m. v deželni zbornici. Očividci pripovedujejo, da je od daleč podobna človeku. Meri od glave do nog 1'35 m, od nog nazaj do glave 1'45 m, skupaj 2'80 m. Oblike je bolj jajčaste ter se plazi okoli, odeta v črno suknjo, podobno duhovniški obleki. Baje se je pri vleki ta senca iz sobe deželnega odbornika in poslanca dr. Evgen Lampeta, ki je pač takrat moral biti kje zunaj zadržan, ker ga isti čas ni bilo v zbornici. Občinstvo se je nekaj časa prav dobro zabavalo, zlasti ko je ta prikazen pripovedovala o elektriških mašinah ter kritikovala neke inženirje. Žal, da se je pošast prevzela v svoji vlogi, tako, da je iz »strokovnjaštva« zabredla v rokovnjaštvo. Navzlic tej nedopustni, a pri puhli naravi takega bitja, razumljivi nerodnosti, hočemo dobrodušno opozoriti nanjo naše kinopodjetje, da si osigurajo to konfiscirano prikazen za svoje predstave, kjer utegne zabavati in podučiti zlasti dojenčke in vojaške novince navzdol.

+ **Najnovejši uspeh klerikalnih ubijalcev.** Na drugem mestu poročamo o usodi, ki je zadela Slovensko Filharmonijo. Razšla se je. To je najnovejši uspeh klerikalnih ubijalcev in naravna posledica propada slovenskega gledališča. Filharmonija je brez gledališča nemogoča in v trenutku, ko so klerikalci iz gole hudobije in prirojenega jim nagnenja za zlobo ubili slovensko gledališče, je bila ubita tudi Filharmonija. Tako nam ubija klerikalizem s težavami in žrtvami ustvarjene institucije, tako uničuje vse, kar pospešuje duševni razvoj slovenskega naroda.

+ **Kolportaža odpravljena?** Pred šenklaško cerkvijo so klerikalci včeraj delili neke letake. Ali je mar v Ljubljani odpravljena kolportaza, ali pa je bila sicer tako izborna in natančna državna policija udarjena včeraj s slepoto? Spominjamo se slučajev, ko so bili naprednjaki zaradi kolportaze trdo prijeti in kaznovani — klerikalci pa smejo svobodno kolportirati svoje tiskovine. Da, da, ta državna policija je res dragocena pridobitev!

† **Finančni odsek deželnega zbora** se je med drugim bavil z razmerami v dež. bolnišnici in kakor se čuje, so bile dotične razprave tako zanimive, da je dr. Zajec že več dni jako slabe volje.

† **Deželni odbornik dr. Karel Triller** sprejema stranke vsako soboto od 11.—12. dopoldne v dežel. nem dvorcu. V nujnih slučajih dobe stranke gosp. deželnega odbornika v njegovi odvetniški pisarni v Dalmatinovi ulici.

† **O enotni napredni politični organizaciji**, v katero bi se naj združile vse pokrajinske narodne in napredne stranke, se bo razpravljalo, kakor poročajo celjski »Narodni Listi«, na glavnem zboru »Narodne stranke za Štajersko«, ki se vrši v nedeljo dne 5. oktobra v Celju. Dobro je, da se o tej stvari razpravlja, toda v danjih razmerah je pač težko misliti, da bi se mogla na sebi dobra ideja urediti.

† **Nemci v Hrvaški in Slavoniji** napredujejo na vsi črti; zlasti v Sremu bodo v kratkem, ako se razmere korenito ne izpremenijo, gospodarski situacije. Čudno je, da merodajni krogi na Hrvaškem ne posvečajo prav nobene pozornosti tej nemški nevarnosti, kakor da bi te nevarnosti za Hrvate vobče ne bilo. Zato se hrvaška inteligencija v zadnjem času še raje kakor slovenska, ki stoji neposredno pod nemškim vplivom in je vsled tega laglje pristopna območju nemščine, poslužuje v občevarju nemškega jezika, kar se zlasti opaža v Zagrebu, ki je bolj podooben kakšnemu nemškemu provincialnemu mestu, kakor pa prestolnici ponosne Hrvaške. Kakor obsojamo nemškutarjenje pri nas, ki je vsaj kolikor toliko razumljivo, ker stojimo pod neposrednim nemškim vplivom in pod nemško vlado, tako in še bolj pa obsojamo to nemškutarjenje pri Hrvatih, ki že zdavna nimajo prav nobenih neposrednih stikov z Nemci in ki bi se vsled tega že zdavna lahko osvobodili vsakega nemškega vpliva. Toda hrvaška inteligencija se čisto nič ne zaveda germanske opasnosti in mirno trpi, kako se vsenemška propaganda polašča brez vsakega resne ga odpora najplodnejših krajev hrvaške zemlje v blagoslovljeni Slavoniji. V Rumi je nemški element že popolnoma potisnil ob tla Hrvatov in Srbe, od tu iz Rume pa se vodi sistematična akcija, da se polagoma pomemči ves Srem. Temu smotru naj pred vsem služi »Zveza Nemcev za Hrvaško in Slavonijo«, ki se je te dni ustanovila v Rumi. Ta nova nemška organizacija ne bo delovala toliko na političnem, kakor pred vsem na gospodarskem polju. In to je ravno točka, ki obeta v danjih razmerah na Hrvaškem popoln uspeh. Ljudstvo iz Slavonije zapuša svoja rodna tla in beži trumoma v Ameriko, plodna njegova polja in rodovitne, a slabo obdelane njegove njive pa kupuje za male denarje — Nemec. Ta proces se sistematično vrši že dlje časa in če se bo vršil brez odpora s strani hrvaške vlade in hrvaške javnosti še kakih deset ali morda še manj let, potem bo Slavonijo treba kmalu prekrstiti v — Germanijo. Opozorili smo na nemško nevarnost v Slavoniji, sedaj pričakujemo, da se že vendar enkrat zgaane — hrvaška javnost!

— **Dolenjska železnica in mestna občina ljubljanska.** Mestna občina se je pritožila na upravno sodišče proti odredbi železniškega ministrstva, s katero se namerava skriti koncesijsko dobo dolenjske železnice za 15 let. Upravno sodišče je pritožbo vzele v uradovanje in pozvalo železniško ministrstvo in akcijsko družbo dolenjskih železnic, kot toženca, naj v 60. dneh vložita svoj protispis proti tožbi. Znano je, da poleg tega mestna občina toži v isti zadevi tudi sodnim potom.

— **Domači artisti.** Vsem ljudem, ki žalujejo po slovenskem gledališču, priporočamo, naj se tolažijo z zavestjo, da imamo na Kranjskem sijajen ensemble artistov. Kar se tiče žonglerjev in eskamoterjev, se vobče lahko ponašamo z močnim prvega reda. Posebno lepa predstava se nam obeta za 30. septembra. Pod priznanim spretnim in stroгим vodstvom dičnega direktorja Mr. Čevlarića bosta nastopila ta dan **renomirane trojice »The three engineers«**, na čelu jim slavni akrobat ing. Tschermak, znan kot virtuozen »bavhrednar«. — Najsijajnejša točka programa je vse-kakor »ples po električnih žicah«, ki ga izvajata gg. Černec in Barjan-Moraster. Z ozirom na zelo rahločutne živce gospoda ravnatelja se naproša slav. občinstvo, da aplaudira le bolj tajinstveno pritaženo. Žal, da ne bo mogoče prirediti izvrstne rekordne točke: vožnja dunajske dame v dežel. nem avtomobilu po štegnah v drugo nadstropje dvorca, ker se namreč kontrakt z odličnim gostom vsled nesporazumljenj ni mogel obnoviti. Samo menimo, da bi se naj te predstave preselile s Kongresnega trga tja

v tirolski prater, kjer je okolica prikladnejša.

— **Občni zbor »Slovenske Filharmonije«** se je vršil v soboto, dne 27. septembra ob pol 9. zvečer v gostilni pri »Mraku« na Rimski cesti. Predsednik gosp. dr. poslanec dr. Ravnihar je otvoril zborovanje, konstatiral sklepčnost ter nato v kratkih potezah očrtal delovanje društva. Orkester »Slovenske Filharmonije« je stal v minulemu letu na višku glasbene umetnosti. Zlasti se je pokazala izredna zmožnost orkestra pri prireditvah v gledališču ter pri zdraviliški komisiji na Bledu. Zlasti na Bledu so bili vsi tuji edini v tem, da je orkester prvovrsten in njega izvajanja vsekakor odlična. Glede te točke bi bilo društvo lahko popolnoma zadovoljno, vse je izborno uspešno, le gmotni položaj društva ni zadovoljiv, kar pa ni krivda letošnje sezone, nego star greh, ki se je napravil v prejšnjih letih. Zlasti je letos bila glavna opora gledališče in tudi sicer je zimska sezona še dokaj dobro uspela v gmotnem oziru. Spomladi, po zaključku zimske sezone, se je orkester sicer razpustil, vendar pa ga je društvo nanovo angažiralo ter poslalo na Bled. Bila je to srečna misel, kajti na ta način se je tudi v poletnem času z orkestrom zaslužilo. — Letos nimamo gledališča. Ker se je izkazalo, da brez gledališča ni mogoče obstoj orkestra, je najbolje, če se orkester razpusti, oziroma naj se ne angažira znova, društvo kot tako pa naj obstoja naprej, prvič, da se skuša poplačati stari dolg, drugič pa, da bo društvo na svojem mestu, kadar bo zopet ugodni čas ter dana podlaga za novo godbo. Prišla je inicijativa iz Zagreba, da bi se v Ljubljani uprizorjale opere in operete, vendar pa je veliko vprašanje, če se nameravajo doseči in če bi bila s tem dana trdna podlaga za obstoj orkestra. Na negotovost pa ne gre ustanovljati orkestra, ker je že sezona precej pozna ter bi društvo najbrže le še globje zašlo v dolgove. — Nadalje se zahvali gosp. predsednik vsem činiteljem, ki so podpirali »Slovensko Filharmonijo« pri njenem težavnem delu. Zlasti se zahvali slavni mestni občini ljubljanski za tako izdatno subvencijo, časopisju ter vsem gospodom odbornikom, zlasti gosp. Drahslerju za trudopolno delo dolgo vrsto let do letošnje pomladi, ko je zapustil Ljubljano ter se preselil v Celovec, njegovemu vestnemu nasledniku gosp. dr. Kozini ter upravitelju gosp. Češniku. — Nato se je prebralo tajniško poročilo, iz katerega posnamemo, da je padlo število članov letos na 208. Pri ustanovitvi »Slovenske Filharmonije« jih je bilo leta 1908. okrog 900. — Odbor je začetkom sezi je angažiral 31 godcev, med temi 29 rednih in 2 pomožna. V minuli poslovni dobi je imel orkester dva kapelnika, gosp. Teplega in gosp. Hrazdriro. Dne 15. aprila se je orkester razpustil, dne 3. junija pa se je za Bled nanovo angažiral 18 godcev. Izven gledališča je orkester nastopil 46krat. V gledališču je orkester sodeloval pri 46 operah, 33 operetah, 15krat med igro in 48krat pri dramah. — Iz blaginjskega poročila posnamemo, da je bila minula poslovna doba še dokaj ugodna, kajti dolg iz prejšnjih let, ki je lani presegal še 20.000 K, se je zmanjšal za 12.838 K 13 vin. — Blaginjske račune je pregledal in v redu našel gosp. Eng. Franchetti, vsled česar se blaginju in ostalemu odboru podeli absolutorij. — Pri nato slededih volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik: gosp. državni poslanec dr. Ravnihar; ostali odborniki pa gg.: dr. Kozina, Ravnikar, Češnik, Počivalnik, Fr. Govekar in Čadeš. Preglednica računov gg.: Engelbert Franchetti in Martinč. — Pri slučajnostih se je vnela debata o možnosti vzdržati pod sedanjimi pogoji godbo ter je bil rezultat ta, da pod danimi pogoji ni mogoče angažirati godcev, ker ni dana zadostna garancija za zaslužek, zlasti ker ni gledališča. Dalje se je tudi ugotovilo, da je najbolje, če se skuša poravnati sedanjí dolg ter nato, če bodo ugodnejše razmere, zopet znova prične z delom. Tudi se je mnogo debatiralo o nastopu »Slovenske Filharmonije« pri letošnjem katoliškem shodu ter je prišlo na vrsto še več predlogov in nasvetov, ki so pa več ali manj internega značaja.

— **Predavanja gosp. poslanca Tresić-Pavičiča.** V soboto zvečer je predaval na prošnjo »Slovenskega kluba«, oziroma prebral gosp. poslanec dr. Anton Tresić-Pavičič svoje pesnitve v proslavo osvobodilne vojne balkanskih narodov. Uvodoma je pozdravil v imenu »Slovenskega kluba« njega predsednik gosp. ravnatelj Ivan Hribar predavatelja, naglašajoč, da je bilo nam usojeno doživeti ta velikanski zgodovinski trenutek, kakršnih nahajamo le malo v zgodovini človeštva. Žal, da eden izmed teh balkanskih narodov še vedno ne more uživati sadov svojih žrtv,

upati pa je in želeli, da bodo uspehi srbskega naroda v tej novi vsiljeni vojni ravno tako sijajni, kakoršni so bili v poslednjih vojnah. Predavatelj je nato podal številnemu poslušalstvu, med katerim je bila zlasti mnogobrojno zastopana mladina, nekaj svojih pesnitev, od katerih imenujemo zlasti sledeče točke, ki so globoko učinkovale in žele zasluženo priznanje občinstva: »Saziv vile«, — »Prva noč na oslobodjenom Kosovu«, — »Osvetnicima«, — nadalje iz pretežno lirčnega eposa »Kumanovo«, — odlomke »Mrki Vuče«, — »Smrt Glišića«, — »Poginulim« in »Hrvatski«. Zlasti zadnja pesnitev je globoko učinkovala vsled svojega realističnega vzpodbujajočega duha. Največji vtisk je napravila na občinstvo »Pjesma majci pjesama«, himna, ditiramb srbskemu junaštvu, srbski požrtvovalnosti in srbski veličini. Poslušalci so čitatelja skoro ob vsaki kritiki prekinili in mu viharno poklali. Tudi pesnitev »Radomiru Putniku« je bila sprejeta z veliko pohvalo. Buren aplavz je vzbudila pesem »Skadar ob Bojani«, visoka pesem brezprimernih črnog. žrtv za Tara-boš in trdnjavo. Z globokim ginjenjem je poslušalo poslušalstvo tudi pesnitev »Pod Jedrenom« in »Krštinje Egeja«. Vrstnica »Marku kraljeviču i Djemo Brđjaninu« je oslikala v živih barvah boje pri Bitolju, vse muke srbske vojske in končno osvoboditev tega mesta. Iz »Eutropije« je pesnik prečital nato še nekaj točk, ki so vse žele največje pohvale. Končno se je tajnik »Slovenskega kluba«, gosp. Rasto Pustoslavšek zahvalil poslušancu za užitek polno uro ter izrekel željo, da ponese pesnik junakom v Belgrad, kjer bo 10. oktobra v »Narodem pozorištvu« recital svoje pesnitve, iskrene pozdrave bratov izpod Triglava.

— **Deželna zveza prostovoljnih gasilnih društev na Kranjskem** je imela včeraj svoj občni zbor v veliki dvorani Mestnega doma. Zborovanje je bilo zelo zanimivo, udeležba nepričakovano številna. Natančno poročilo o tem zborovanju, ki bo gotovo zanimalo vsakega, priobčimo zaradi pomanjkanja prostora jutri celotno.

— **Iz Belgrada** nam poročajo, da je naš slovenski rojak, kustos »Narodnega muzeja« dr. Niko Župančič nevarno obolen. Izpolnjuječ svoj posel, je zadnje mesece proučeval z antropološkega stališča turške in bolgarske ujetnike, ki so bili internirani v doljni belgradski trdnjavi, kjer se je mudil, slikajoč in opazujoč ujetnike, cele dneve. Ni izključeno, da se je prav tu nalezel kake bolezni.

— **Novi bankovci po 20 K** pridejo v promet dne 2. januarja l. 1914. Dosedanji dvajsetkronski bankovci z datumom 2. januarja 1907 se začno dne 2. januarja l. 1914. jemati iz prometa in se bodo mogli zamenjati za drug denar do 31. decembra 1915, samo za nove bankovce pa do 31. decembra l. 1921. Po preteku tega časa izgube sedanjí bankovci popolnoma svojo veljavo.

— **Umrla je** v Ljubljani v Leonišču ga. Marija Majcen roj. Župančič, posestnica iz Mokronoga. Pogreb bo 1. oktobra dopoldne v Mokronogu, P. v m.!

Električno razsvetljavo namerava vpeljati mestna občina v Kranju ter v ta namen izrabiti svojo vodno moč. Obč. zastop je v svoji zadnji seji sklenil nadaljevati že svoj čas začeto akcijo za pridobitev koncesije. Za napravo se najame posojilo.

Strela je udarila pretečeni teden v hlev posestnika Janeza Hubada v Zapogah. Omamila je živino, katera je kmalu prišla k sebi. Enega prašiča je moral posestnik takoj zaklati, ker je bila nevarnost, da mu pogine. Slučajno sta bila v tem času na hlevu sinova omenjenega posestnika, katerim se pa k sreči ni ničesar hudega pripetilo.

Prodaja vojaških konj vršila se je v četrtek na živinskem trgu v Kranju potom javne dražbe. Število kupcev je bilo zelo veliko, prišlo jih je tudi več iz Gradca, Trsta in celo iz Budimpešte. Prodalo se je okoli 80 konj po 200—400 K. Vsega skupaj se je prodalo za 29.675 K. Prodalo bi se jih bilo lahko trikrat toliko, ker je skoraj 2/3 kupcev odšlo brez konj zopet domov. Baje napravi vojaška uprava zopet drugo leto v Kranju licitacijo konj.

Vojska med Slovenci in Hrvati v Birčni vasi. Poročali smo že, da so orožniki v ponedeljek prignali 11 uklenjenih moških iz Birčne vasi v Novo mesto. V prvem hipu se je splošno mislilo, da je bil boj med železniškimi delavci. Govorilo se je tudi, da je bilo pri tem poboju več težko ranjenih, eden pa celo do smrti zaklan. Ker so na stvari prizadeti ponajveč domačini, je težko izvedeti, kaj je resnica. Na oddelku proge ob postaji Birčna vas je zaposlenih mnogo hrvaških delavcev, ki v več-

jih skupinah stanujejo pri domačinih v Birčni vasi. Poleg Hrvatov so pri delu zaposleni tudi domačini sami. Razmerje med delavci je bilo že dlje časa napeto. Nekaj zaradi plačila, ker delajo Hrvate za vsak denar, nekaj pa zaradi različnih tatvin, ki so se v zadnjem času dogajale domačinom na njih poljih, pa tudi po hišah. Domačini so teh tatvin osumili Hrvatov. Ker se je po zatrdilu domačinov v zadnjem času izvršilo več drznih tatvin, je domačinom vzkipe-la jeza do vrhunca. Dogovorili so se, da s puškami in samokresi oboroženi skupno napadejo Hrvate. V nedeljo večer ko so Hrvati že legli k počitku, so njih nasprotniki oboroženi navalili na hišo, v kateri je več hrvaških delavcev spalo. Razbili so ondi vrata in okna, na to pa začeli streljati. Hrvate so se branili, kakor so se mogli. Koliko je bilo na strani Hrvatov pravzaprav ranjenih, se ne ve še natanko, ker se tudi Hrvate neradi izdajajo. Splošno pa se govori, da sta bila dva delavca obstreljena. Eden je dobil strel v roko, o drugem pa se ne ve kako je ranjen. Izkušnja pri vseh sličnih pobojih med železniškimi delavci je dosedaj pokazala, da je tudi roki pravice težko izslediti vse krivce, ker inozemci pa tudi Hrvate navadno pobegnejo čez mejo, samo, da s sodiščem nimajo nič opraviti. Dosedaj kakor rečeno, so aretirali 11 na tem poboju prizadetih domačinov.

Kinematograf »Ideal«. Maks in ljubezen vlezabavna veseloigra v 3 delih, ki vzbujajo nepopisen smeh pri gledalcih in pa krasna detektivska drama »Ljudje in krinke« predvajati se danes zadnjikrat. — Jutri krasna kolorirana drama »Konec Bizanca«.

Nesreča. Ko je v soboto popoldne prevoznik Valentin Klemenčič na kolodvoru nalagal iz železniškega voza na svoj voz premog, so mu padla vrata od voza na glavo, vsled česar je nezvesten obležal in so ga morali prepeljati domov.

Plankarjevo posestvo na Dolenjski cesti je danes na dražbi kupil gosp. Adolf Hauptmann.

Društvena naznanila.

VI. vsesokolski zlet v slikah. Prvo predavanje bo v torek 30. t. m. v Mestnem domu točno ob 8¹/₄. Okrog 50 slik bo pojasnjevalo javno telovadbo 2000 dečkov, 1800 deklic društva »za igre«, 2097 dečkov in 1980 deklic sokolskega naraščaja. Teh nastopov slovenski praški izletniki preteklo leto niso videli, ker so se vršili v prvih nedeljah v juniju, torej pred pravim zletom. Koliko pozornost obračajo Čehi telovadbi sokolskega naraščaja, nam kaže obisk: nad 80 tisoč gledalcev so imeli mladi Sokoli. Drugi del predavanja obsegajo slike o javni telovadbi sredno-češke sokolske župe z dne 16. junija. 624 telovadcev izvajajo vaje kladami. Klado, (kladina, gred) vidimo tu prvič uporabljen v prenešenem smislu: Sokoli gradijo v skupinski obliki mostove, šotore itd. — 436 telovadk izvajajo svoje župne proste vaje. — Poleg tega se bo 15 slik nanašalo na Hradčane in okolico, na najstarejši, glede panorame najkrajše gleda historičnosti, zgodovinske pomembnosti najsvetejši del Prage: živa slika nekdanje češke slave, moči in politične samostojnosti češkega naroda. — V splošnem bo prvi dan za mladino in sokolski naraščaj, na kar opozarjamo starše sokolskih rodbin. Vse slike so lepo kolorirane in nudijo resnično užitek. Vstopnina za predavanje samo 20 v.

Telovadno društvo »Sokol« v Kamniku priredi dne 5. vinotoka v gorenjih prostorih Društvenega doma svojo običajno vinsko trgatev. Opozarjamo nanjo že sedaj, ker je znano, da ravno vinska trgatev, kar se tiče neprisiljene, domače zabave, daleč presega vse slične prireditve. Opozarjamo nanjo nele Kamničane, ki dobro vedo ceniti narodni pomen Sokolstva in se bodo s sokolsko zavestnostjo in svežostjo sigurno drage volje odzvali našemu vabilu, marveč tudi tuje, ki bi se jim zaželelo par ur odih v prijazni domači družbi. Grozdje je letos prav posebno sladko in sočno in naš vinograd je deležen bogatih sadov. V domači oštariji bodo postregle vsem žejnim in lačnim naše ljubeznive dame s čašo vina in slastnim prizgikom. — Vse podobnosti sporeda si pridržimo za prihodnost, je toliko pravimo danes, da bo žal vsakemu, kdor namerava zamuditi to priliko veselega rajanja. Da se vidimo! Čili Na zdar!

Ilirija - Hašk 3 : 1. Včerašnja tekma, na katere izid so radovedno in napeto čakali ne samo športniki, marveč tudi ostalo občinstvo, ki se le količkaj zanima za šport, je pokazala nepobito krasen napredek našega domačega moštva. Uspeh Ilirije je napravil splošno presenečenje in ta dan lahko imenuje Ilirija za svoj

častni dan. Pri zadnji tekmi, bila je v Zagrebu, je Ilirija s svojimi mladimi močmi podlegla priznani izbornim igralcem društva Hašk. Poraz je bila popolnoma, rezultat je bil 9 : 0. Kljub temu Ilirija ni obupala in je neutrudljivo delala naprej. Považila je končno tudi društvo »Hašk« na revanžo ne zato, da bi popolnoma izbrisala svoj poraz, marveč da bi pokazala svoj napredek. Na zmago ni upal nikdo, in najbolj optimistični krogi ljubljanskega športnega sveta so računali na to, da se izravna zadnja diferenca na 3 ali 4 goale v prid Hašku. Toda Ilirija je dosegla več, kot je upala. Svoj poraz je poravnala z zmago. Igra je bila silno zanimiva, ena najlepših, kar smo jih imeli v Ljubljani. Že pred 4. uro se je zbralo na igrišču nad 2000 gledalcev. Nastopili so tekmeči Hrvate rdeče-beli, Ilirijani rdeče - beli z zvezdami. Razsodnika sta bila dva, in sicer v prvi polovici igre dr. Berce, v drugi pa g. Koželuh iz Zagreba. Igra se je začela zelo ostro. Hrvate so napadali z vso silo, toda naleteli so na nepričakovano hud odpor. Prvi napad je bil od Ilirijancev odbit in rešena so bila ljubljanska vrata. Po kratkem ljutem boju je dala Ilirija dva goala. Zavladovalo je splošno presenečenje. Hrvate so uvideli, da nimajo opravka več z moštvo, kakršnega so spoznali v Zagrebu in so napeli vse sile. Posrečil se jim je strel, ki ga je ljubljanski golman zadržal, toda bil je priznan. V drugi polovici je bila igra še ostrejša. Hrvate so pritiskali z vsemi silami, toda zaman. Izborni igralci so, priznati se jim mora vrline, toda tudi naši so se izkazali. Posebno se je odlikoval pri naših golman Pelan. Proti koncu neodločne igre v drugi polovici je napravilo levo krilo Ilirije nepričakovan napad, ki je prinesel Iliriji tretji goal (Čeh Jirkovski). S tem je bila igra končana in za Ilirijo zmaga dobljena.

Slov. trgovsko društvo »Merkur«. Na prijateljskem sestanku dne 23. t. m. se je sklenilo otvoriti v letošnji zimski sezoni tečaj za laščino, korespondenco in knjigovodstvo, če se oglasi zadostno število interesentov. Gg. člani, ki nameravajo obiskovati katerega gori omenjenih tečajev, pa se še niso prijavili, prosimo, da to store do 2. oktobra.

Rnjževnost.

— »Staroslovan«, 3. štev. I. letnika je ravnokar izšla in ima jako zanimivo vsebino. List izhaja štirikrat na leto, vsak zvezek velja 3 K. Naroča se tudi v »Narodni knjigar-ni« v Ljubljani.

Razne stvari.

* **Kolera.** Pri deželni vladi hrvaški v Zagrebu je bilo naznanjenih v soboto 26 novih slučajev kolere. Od teh je umrlo 7 bolnikov, ostale pa bodo, kakor trdijo zdravniki, rešili.

* **Prijeta vlomila.** V Sarajevu so prijeli dva delavca, ki sta 15. avgusta vlomila v pisarno tvrdke Madile v Gollingu in odnesla iz blagajne 55.442 K. Pri njih so našli samo še 7000 K.

* **Ogroženo mesto.** Iz Maroš-Ujvarja poročajo: Ker je povodenj, ki je nastopila letošnje poletje in v začetku jeseni preplavila tukajšnje solne jame, ki se razprostirajo skoro pod celim mestom, so se poselede skoro cele ulice v sredini mesta. Učinek je hujši od potresa. Treba bo cele ulice hiš podreti. Do sedaj so izpraznili 200 hiš v sredini mesta in nakazali posestnikom brezplačna stavbišča v predmestju. Tudi dobe ti posestniki brezobrestna državna posojila, da si zgrade na neogroženih prostorih nove hiše. Promet v srednjem delu mesta je popolnoma ustavljen, prebivalstvo je popolnoma zbegano in beži iz mesta.

* **Grozna rodbinska tragedija.** Ravnatelj trgovske šole je ustrelil svojo ženo, svoja dva otroka, tretjega pa smrtno nevarno ranil. Iz Prage poročajo: Grozna rodbinska tragedija se je odigrala včeraj zjutraj ob sedmih. Proti sedmim zjutraj je zasilal hišnik Rinda v hiši ravnatelja trgovske šole Frana Hlavačka iz gospodarjevega stanovanja več strel. Rinda je hitel v gospodarjevo stanovanje. V tem hipu mu je prihitel nasproti 17letni sin Hlavačka, Jaroslav, ter mu zaklical: »Oče je obstrelil mater in nas!« Sin je krvavel iz rane, ki jo je dobil blizu srca. Rinda je takoj poklical zdravnika dr. Porgesa ki je našel, ko je vstopil v spalnico, Hlavačkovo ženo, Marijo, mrtvo. Ustreljena je bila v glavo. Poleg nje je ležala 19letna hči Marija v zadnjih zdihljajih, z rano na glavi. Možgani so se videli. V sosednji sobi je ležalo truplo Hlavačkovo, pod njim pa truplo njegovega 18letnega sina Karla. Tudi ta dva sta imela rane na glavi. Hčer Marijo in sina Jaroslava so takoj prepeljali v bolniš-

nico, deklica pa je umrla že med transportom. Stanje sina Jaroslava je brezupno. V spalnici so našli revolver, iz katerega sta bila izstreljena dva strela, v drugi sobi pa revolver, iz katerega so bili izstreljeni štiri strela. Vzrok groznemu činu so bile deloma finančne težkoče Hlavčaka, deloma pa okolščina, da so bili otroci nekoliko slabotni. Hlavčak je imel privatno trgovsko šolo, ki je bila prej zelo dobro obiskana, v zadnjem času pa je obisk šole zelo nazadoval.

*** Avtomobilska nesreča nemškega vojaškega atašea v Parizu.** Povodom velikih vojaških vaj na Francoskem se je ponesrečil s svojim avtomobilom blizu Grissolesa v okolici Toulouse nemški vojaški ataše major pl. Winterfeldt. V vozu so bili še francoski polkovnik Dipont, en ruski in en grški častnik. Šofer je voz nenadoma z vsilo silo zavil, da bi ne trčil v vojaški transportni voz, ki mu je pripeljal nasproti. Vsled tega se je avtomobil preokrenil, obenem pa se je vnel bencin in voz je začel goriti. Atašejevi spremljevalci so skočili pravočasno raz voz, Winterfeldt pa je padel pod voz. Potegnili so ga sicer takoj izpod gorečega voza, kljub temu pa je dobil težke poškodbe. Odpeljali so ga z vojaškim vozom v bolnišnico.

Telefonska in brzojavna poročila.

Češke finance in češko pivo.

Praga, 29. septembra. Država ima sedaj napram Češki terjatev 27.152.900 K.

Praga, 29. septembra. Društvo pivovarstvenarjev je imelo včeraj občni zbor, na katerem se je konstatiralo, da je konzum piva padel za 30 do 40%.

Galicija.

Dunaj, 29. septembra. V soboto popoldne se je vršilo skupno posvetovanje voditeljev poljskih in rusinskih strank zaradi zasilne akcije. Poljaki in Rusini so tozadevno včeraj skupno intervenirali pri vladi. Ministrski predsednik je izrazil svoje zadovoljstvo, da sta se v teh vprašanjih obe narodnosti zedinili, namignil pa je, da je treba za velikopotezno pomoč Galiciji pred vsem rešitve malega finančnega načrta in sanacije državnih in deželnih financ.

Dunaj, 29. septembra. Z ozirom na bedo v Galiciji stopijo od 1. oktobra 1913 do 30. aprila 1914 v veljavo izjemni tarifi na državnih in privatnih železnicah za živila in kmetijske potrebščine za Galicijo. Od normalnih tovarnih tarifov se popusti 5%.

Hrvaška.

Zagreb, 29. septembra. Zatrjuje se, da namerava sekcijski načelnik dr. Czernkovich ustanoviti novo unionistično stranko, ki naj podpira hrvaško - srbsko koalicijo pri rešitvi hrvaške krize in prepreči, da bi se morala koalicija naslanjati na stranko narodnega napredka.

Zagreb, 29. septembra. Včeraj popoldne so vrgli dijaki in drugo občinstvo vseučiliškega profesorja dr. Milana Šufflaya iz kavarne »Zagreb«. Šufflay je zaupnik barona Raucha in je vodil časopisno kampanjo za politično akcijo barona Raucha. Zastopal je tudi stališče, da se mora hrvaško šolstvo reorganizirati v madžarskem smislu. Šufflay se je pozneje vrnil, obdan od policijskih agentov, v kavarno. Policija je uvedla proti dijakom preiskavo.

Zopet veleizdajniški proces.

Marmaros - Szigeth, 29. septembra. Državno pravništvu toži se vernogorske Rusine veleizdaje. Obtožnica, naperjena proti 92 osebam, obsega 56 tiskovnih pol. Obtoženi so bili baje v zvezi z grofom Bobčevom in z ruskimi škofi v Chelmu in Žitomiru ter s pravoslavni menihi na gori Atos. Agitirali so baje za priklonitev v Rusinov Rusiji.

Razpust italijanskega parlamenta.

Rim, 29. septembra. Ministrski svet se je predvčeršnjem posvetoval o razpustu italijanske zbornice in o razpisu novih volitev. Kakor poroča »Tribuna« bo 26. oktober prvi volilni dan, ožje volitve se vrše 2. novembra. Nova zbornica pa se sestane 26. novembra.

Ruska vojna ladja se potopila.

Petrograd, 29. septembra. Ruska vojna ladja »General Bobrikov« je zadel pri Wilhelmstrandu na skalo in se potopila. Na ladji so bili 3 generali, ki so se pa rešili. Večino moštva so rešili privatni parniki, ki so pripluli na pomoč.

Kitajska in Japonska.

London, 29. septembra. Japonski konzul v Nankingu je pozval vse Japonce, da naj pridejo v konzulat, ker so tam postavljene strojne puške.

Nanking, 29. septembra. Včeraj so dale kitajske čete japonskemu konzulatu zahtevano častno zadostženje. V kitajskih krogih se smatra sedaj konflikt za poravnani in pripisujejo zlasti vplivu Anglije, da je Japonska odstopila od ostrejših zahtev.

Atentat.

Rio de Janeiro, 29. septembra. Brzojavke iz Belema v državi Para prinašajo vest, da je bil gubernator Amaconske države Petrosa umorjen.

Dogodki na Balkanu.

Tretja balkanska vojna.

Solun, 29. septembra. Z ozirom na to, da mora Srbija ojačiti svoje pozicije v Bitolju, so grške oblasti dovolile srbske vojaške transporte preko Soluna ter zagotovile vse mogoče olajšave.

Dunaj, 29. septembra. Srbski prestolonaslednik Aleksander je prišel sredi iz Biarica sem in tu prenočil. Danes se odpelje v Belgrad, kamor prispeta tudi Pasić in Protić. V kratkem se vrši važna konferenca, kateri bo padla odločitev o postopanju Srbije napram Albaniji, zlasti tudi o vprašanju, ali naj Srbija okupira tudi pozicije v Albaniji sami. Pasić se muči danes v Parizu, kjer ga sprejme popoldne Poincaré.

Belgrad, 29. septembra. Srbske čete so že dosepele v albanske pokrajine. Kakor se uradno poroča, so Srbi zasedli alban. pozicije pred Resanom. Nadalje so vzeli Srbi včeraj Mavrovo in okoliške griče. Boji so bili zelo ljuti. Albanci so izgubili nad 1000 mrtvih in težko ranjenih. Srbske čete so zaplenile 6 topov, ki so bolgarskega izvora. Tudi v pokrajinah pri Gostivaru in v Ljumi je prišlo do hudih bojov med Albanci in Srbi.

Pred četrto balkansko vojno?

Atene, 29. septembra. Potrjuje se, da se pogajanja med Grško in Turčijo vedno bolj poostrujejo. Baje so bili v Mali Aziji vpoklicani vsi za vojno zmožni moški od 19. do 29. leta in vsi rezervisti prvega in drugega letnika. Mnogo častnikov in vojakov je odšlo v zahodno Trakijo.

Pariz, 29. septembra. »Agence Havas« poroča iz Aten, da je vojni minister odredil, da se morajo vsi vojniki in častniki z dopusta vrniti k svojim polkom. Rezervisti vojne mornarice se morajo zglasti tekom treh dni.

Pri albanskih roparjih.

Dunaj, 29. septembra. V Petrograd so baje dosepele vesti, da bo Esad paša te dni proglasil turškega princa Ahmed Fuad pašo za vladarja Albanije. Esad paša je prepričan, da bo s tem večina Albancev zadovoljna.

Dunaj, 29. septembra. »Neue Freie Presse« izve, da je italijanska vlada zadovoljna s kandidaturom princa Wieda za albanski prestol, katerega hoče predlagati avstrijska vlada.

London, 29. septembra. Pred kratkim je admiral Burney predlagal razširjenje mej pokrajin, ki naj bi bile pod jurisdikcijo mednarodnega vojaštva. Njegovemu nasvetu se ni ugodilo. Nikakor ne obstoja namen, napraviti iz Albanije drugo Kreta, tudi naj mednarodne posadke ne ostanejo stabilno v Skadrju. Ko bo pričela mednarodna mejna komisija delovati, bo ugodni trenutek za odpoklicanje mednarodnega vojaštva.

Bolgarska in Turčija. — Mirovna pogodba.

Carigrad, 29. septembra. Sobotna seja bolgarsko - turške mirovne komisije je rešila še zadnje podrobnosti mirovne pogodbe. Mirovno pogodbo bodo podpisali najbrže že danes popoldne ter bo še danes objavljeno uradno besedilo mirovne protokola. Med protokoli, ki bodo pridejani mirovni pogodbi, se nahaja poseben protokol, ki ureja vprašanja zahodne Trakije. Turčija se zaveže, da poskrbi, da se bo mohamedansko prebivalstvo v zahodni Trakiji prostovoljno vklonilo bolgarski nadvladi. Drugi protokol določa, da morata obe vladi takoj vrniti vsa premoženja, ki so bila med vojno zaplenjena in da stopi, ko bo mirovna pogodba podpisana, v veljavo stara bolgarsko - turška trgovska pogodba iz leta 1911. V nadaljnjem protokolu se priznavata obe državi za industrijske in poljedelske produkte vse možne carinske olajšave v kolikor bi to ne nasprotovalo obveznostim nampram drugim državam. Eden izmed dodatkov k mirovnemu protokolu določa, da reši razsodišče v Haagu vsa nesporazumljenja, ki bi nastala iz te pogodbe. Interesantna je točka, ki govori o porabi železnic ter določa, da sme Bolgarska, dokler ne zgradi svoje železnice do Egejskega morja, porabljati turško železnico preko Odrina za vse, tudi za vojaške transporte ter zlasti tudi za rekrute,

municijo, orožje in živila. Bolgarska pa se zaveže, da najkasneje v desetih letih zgradi svojo lastno železnico. Po preteku tega roka stopi v veljavo bolgarsko - turška konvencija glede trgovske porabe železnice.

Srbska skupščina.

Belgrad, 29. septembra. Dne 3. oktobra se začne zopet izredne seje srbske skupščine.

Bolgarska mobilizira?

Belgrad, 29. septembra. Listi poročajo o vojaških pripravah Bolgarske ter dostavljajo, da hoče Bolgarska izrabit sedanji položaj Srbije, da se masčuje. Na tihem sta bili baje že dve bolgarski diviziji mobilizirani.

Črnogorske izgube.

Cetinje, 29. septembra. Vlada objavlja, da je imela Črna gora v obeh balkanskih vojnah 10.381 mrtvih in ranjenih.

Dedeagač.

Solun, 29. septembra. Vsled vedno bolj nesigurnega položaja v Trakiji in zaradi plenjenja Bašibozukov je Grška ojačila svojo garnizijo v Dedeagaču z dvema stotnijama.

Novo turško posojilo.

Bruselj, 29. septembra. Novo turško posojilo s pariškimi in bruselskimi bančnimi skupinami v znesku 500 milijonov frankov po kurzu 80% proti zastavi raznih dohodkov, je končano. Turčija mora naročiti ves vojni in železniški material samo pri belgijskih in francoskih tiskarjih, koncesije za železnice v Siriji pa odajati samo francoskim družbam.

Gospodarstvo.

— Sadno razstavo prirede od 5. do 12. oktobra kmetijske podružnice Trnovo, Prem, Košana in Vreme na Bitanjah — 15 minut od postaje Kilovce — pri Klobučarju; dne 5., 6. in 12. oktobra bodo na razstavi tudi strokovna predavanja. Razstava ima velik gospodarski pomen in daje priliko, seznaniti producente in konsumente, zato opozarjamo nanjo občinstvo.

Današnji list obsega 6 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Lilijskomlečno milo s konjičkom

Bergmanna & Co., Dččin n. L.

ostane prejkoslej nedosežno po svojem učinku proti pegam, dalje neupljivo za racionalno negovanje kože in lepote, kar potrjujejo vsak dan prihajajoča priznalna pisma. Dobiva se po 80 h po lekarnah, drogerijah, parfumerijskih trgovinah itd. Istotako se obnaša Bergmanna lilijska krema »Manera« tudiovita za ohranitev nežnih damskih rok; v lončkih po 70 vinarjev povsod.

Borzna poročila.

Ljubljanska

»Kreditna banka v Ljubljani«.

Uradni kurzi današnje borze 29. septembra 1913.

Denarji	Blagovna
4% majevna renta	81.45 81.65
4 1/2% srebrna renta	85.10 85.30
4% avstr. krona renta	81.65 81.85
4% ogr.	80.90 81.10
4% kranjsko deželno posojilo	94.50
4% k. o. češke dež. banke	84.50 85.50

Srečke.		
Srečke iz 1. 1860 1/2	445—	455—
„ 1864	684—	696—
„ 1868	289—	299—
„ 1872	278.50	288.50
„ zemeljske 1. izdaje	249.25	259.25
„ 2.	234—	242—
„ ogrske hipotečne	476—	486—
„ dun. komunalne	474—	484—
„ avstr. kreditne	64.50	68.50
„ ljubljanske	51—	55—
„ avstr. rdeč. križa	30.50	34.50
„ ogr.	26—	30—
„ bazilika	232.70	235.70
„ turške		

valute.		
Ljubljanske kreditne banke	413—	415—
Avstr. kreditnega zavoda	627.50	628.50
Dunajske bančne družbe	514.50	515.50
Južne železnice	128.10	129.10
Državne železnice	700.75	701.75
Alpine-Montan	869—	870—
Češke sladkorne družbe	345—	348—
Zivnostenske banke	265.50	266.50

valute.		
Ceklni	11.44	11.49
Marke	118—	118.30
Franki	95.50	95.70
Lire	94.50	94.70
Rubli	254.12 ⁰⁰	255.12 ⁰⁰

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 29. septembra 1913.

Termin.

Pšenica za oktober 1913.	za 50 kg	10.64
Pšenica za april 1914.	za 50 kg	11.49
Rž za oktober 1913	za 50 kg	8.15
Rž za april 1914	za 50 kg	8.89
Oves za oktober 1913	za 50 kg	7.66
Oves za april 1913.	za 50 kg	7.92
Koruza za maj 1914	za 50 kg	7.76

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 300-2 Srednji tlačni tlak 736 mm

sept.	čas opazovanja	stanje barometra v mm	temperatura v C	Vetrovi	Nebo
27.	2. pop.	740.9	13.1	sr. jvzh. 10.7	oblačno
28.	7. zj.	740.6	11.1	sl. jzahn.	del. jasno
29.	2. pop.	740.5	15.6	sr. svzh. 12.1	oblačno
	9. zv.	741.3	12.1	brevzetr.	„
	7. zj.	741.5	11.1	„	„

Srednja temperatura sobote 10.6°, norm. 13.3°, in nedelje 12.9°, norm. 13.1°. Padavina v 24 urah 0.0 mm in 0.0 mm.

Mesto vsakega posebnega obvestila.

V globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest o smrti iskreno ljubljenega očeta oziroma brata in strica, gospoda

Frana Lenče
posestnika in gostilničarja

ki je po dolgi, mučni bolezni, previden s sv. zakramenti za umirajoče, danes ob 2. uri ponoči v 66. letu svoje dobe, mirno v Gospodu zaspal.

Truplo predragega pokojnika se bode v torek, dne 30. t. m. ob 4. uri popoldne po slovesnem blagoslovljenju preneslo iz hiše žalosti, v Klečah na pokopališče v Stožice. Sv. maše za dušnice se bodo darovale v župni cerkvi Sv. Kacjana na Ježici.

KLECE, dne 29. sept. 1913.

Žalujoči ostali.

Oddasta se na Zaloški cesti

2 lepi kleti

za transito, z jako pripravnim dohodom in vodovodom. 3460

Vpraša se na pošti v Mostah pri Ljubljani.

Gospodična

ki je že poslovala v trgovini z mešanim blagom, 3466

slovenščine in nemščine zmožna, ki zna knjige voditi v nemškem jeziku in je dobra računarica, se sprejme.

Weiss Bela, umetni mlin, Belatincev, Ogrsko.

V Zgornji Šiški se odda vinska klet.

Izve se v tobačni tovarni pri Ani Bedenk. 3418

Išče se za 2 gospodični stanovanje s hrano

pri boljši rodbini, čele mogoče s klavirjem. — Ponudbe pod »Trst« na upravnistvo »Slov. Naroda«, 3465

Išče se 3444

krojaški pomočnik

za fino angleško damsko delo, zmožen tudi moš. finega dela. Nujno, pogoji ugodni! — Ponudbe in vprašanja na upr. »Sl. Nar.« pod šifro »A.P.K./3444«.

Prešernove slike

prodaja in pošilja po poštnem povzetju

Iv. Bonač v Ljubljani.

Cena slike 5 kron. 372

Vdovec

34 let star,

išče pridno in pošteno žensko v svrhu ženitve.

Ponudbe pod 3468

„Union“, Trst, pošta Stadion.

Dobra pijača.

Zmerne cene.

Razna divjačina

okusno prirejena se dobiva vso jesensko sezijo vsak dan v

gostilni „Leon“

Florijanska ulica št. 6.

Dobra pijača. Zmerne cene.

Potrjim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je naša iskreno ljubljen mati, sestra, teta in tašča, gospa

Marija Majcen roj. Zupančič
posestnica

včeraj popoldne ob 1. uri po kratki bolezni, previdena s tolažili sv. vere, v starosti 54 let izdihnila svojo blago dušo.

Posmrtni ostanki blage pokojnice se prepeljejo jutri iz Leonišča v Ljubljani na nje dom v Mokronogu, kjer se vrši v sredo, dne 1. oktobra t. l. ob 9. uri dopoldne pogreb s sv. mašo iz hiše žalosti na ondotno farno pokopališče.

Posmrtni maše se bodo darovale v farni cerkvi v Mokronogu. Bodi nepozabni rajni ohranjen blag spomin.

V Mokronogu, dne 29. septembra 1913.

Aleksander Majcen
sin.

Ana Deu roj. Majcen
hči.

Franc Zupančič, posestnik
brat.

Ivan Deu, posestnik
zet.

I. slovenski pogrebni zavod Jos. Turk.

Pri demoliranju deželne, nekdanje Pogačnikove hiše

v Salendrovi ul. (Breg)

je naprodaj vsakovrstni

stavbni material

strešna in zidna opeka, stavbni les, kamenje za nasipanje (šuta) itd.

Povpraša se na licu mesta.

Povpraša se na licu mesta.

Modna trgovina

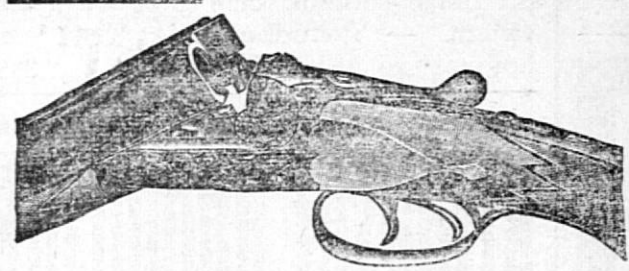
v Ljubljani

Stritarjeva ulica št. 7.

Solidno blago. Nizke cene. Vzorci poštne prosto.

ANTON SCHUSTER**:: Konfekcija ::****za dame in deklice**

bluze, modno blago, sukno, platno, garniture, preproge, šerpe, rute, pletl.

DRUŽBA „P. WERNIG“ BOROVLJE, KOROSKO.**LOVSKE PUŠKE.
STRELJIVO. PO-
PRAVILA. REVOL-
VERJI. ITD. ITD.
:: CENIK 1913. ::****Rudo
ali premoš**Kdor vé za rudo, premoš ali velike gozdove ali jih ima naprodaj, naj se obrne name za brezplačno posredovanje za prodajalce kakor za kupce **Gregor Prosen, rudokopni podjetnik v Lescah, Gorenjsko.****Trajno delo
dobi mnogo delavcev in delavk**

pri podjetniku

3467

Andreas Šuligoj v Trbovljah (Štajersko) in v Kočevju (Kranjsko).Plača: za moške v starosti od 16.—40. leta 3 do 340 K na dan
za ženske » » » 17.—40. » 2 » 230 » » »

V akordu zaslužijo moški tudi čez 5 in ženske 3 K in čez, na dan. Delo je deseturno.

**Povodom jesenske in zimske dobe
priporoča se****tovarna peči Anton Kovačič**

Marije Terezije cesta št. 8. Ljubljana

za postavljanje novih peči kakor tudi za vsa popravila peči, štedilnikov itd.

Priporoča se

ANTON ŠARC

trgovina s perilom, pralnica in likalnica

Ljubljana, Selenburgova ulica 5.

874

1 poštni zavitek

(3 kg netto)

:: popolnoma naravnega ::

širupa iz malinpošlje franko po poštne povzetju za K 5.80 c. kr. dvorni založnik lekarnar **G. Piccoli, Ljubljana, Kranjsko.** Pošilja se tudi v sodčkih in v steriliziranih steklenicah.

Postrežba točna! Cene solidne!

Prva največja

domaća in eksportna tvrdka!

Zalagatelj c. kr. armada, vojna mornarica, domobranec itd.

Glavni zastopnik največjih tovarn ur v Svi.

Pripoznane najboljše

švicarske ure, Schaffhausen ure, Omega ure itd.

Najbogatejša zaloga brilantnih in drugih

prstanov, uhanov, verižic, zapestnic itd.

Namizno orodje. — Krasni nastavki iz

srebra itd. itd.

:: Najnovejši cenik brezplačno. ::

V najem se da stanovanje

z dvema sobama, kuhinjo in pripadki za novembrov termin. — Dalje velika

vinska klet

za takoj ali pozneje. 3419

Proda se tudi dobro ohranjen

omnibus.Vse to v **Spodnji Šiški št. 77.**

Natančnejše se izve v kavarni istotam.

Sladni čaj znamka „Sladin“.Kri! 50 % prihranka tudi na mleku in sladkorju in okusen zajtrk, lužino dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakaa, hladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto moka za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. — Je za polovico cenejši. Dr. pl. Trnkóczyjev sladni čaj ima ime **Sladin** in je vedno bolj priljubljen. Povsod 1/4 kg za 60 vin. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 5 zavojev lekarnar Trnkóczy v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih 8 otrok zredil s sladnim čajem. Glavne zaloge na Dunaju: lekarnar Trnkóczy kóczy; Schönbrunnerstrasse št. 109, Josefstädterstrasse št. 25, Radetzkyplatz št. 4. V Gradcu: Sackstrasse št. 4. Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bojne in slabe. Za resničnost tega naznanila jamči 5 tukaj navedenih vrdk Trnkóczyjevih, istotako ugodne sodbe zaupanja vrednih oseb.

**Vsaka gostilna, sploh vsaka hiša,
: : ki mora kdaj streči gostom : :
potrebuje nujno bogato opremljeno strokovno knjigo
'Nauk o serviranju'.
ki stane v platno vezana K 5.—, po pošti K 5.50 in po
povzetju K 5.70.
Pošilja se samo proti naprej nakazani naročnini ali
po povzetju. Naroča se pri upravnistvu „Gostil-
ničarskega Vestnika“ v Ljubljani.**

2941

Kolesarji, zahtevajtev lastnem interesu nemudoma brezplačno in pošt-
nine prosto prvi slovenski pravkar izšli**bogato ilustrovani cenik 1913
za kolesa in posamezne dele.**Poglejte ga pazljivo ali pa se osebno prepričajte v naših
trgovinah in uvideli boste, da vodimo **prvovrstno**
blago po **najnižjih, brezkonkurenčnih cenah.****Karel Camernik & Ko., Ljubljana, Dunajska cesta 9-12,**
specialna trgovina s kolesi, motorji, avtomobili in posameznimi deli, mehanična delavnica in garaža.**:: TEHNIČNI BIRO IN STAVBNO PODJETJE ::**

1428

Centrala: Ljubljana, Resljeva cesta št. 26 (poleg plinarne). — Podružnice: Gorica, Trst, Zagreb.

**Beton * železobeton
* mostovi * stropi *
dvorane * zazidki
:::: turbin. ::::****Strokovna izvršitev
vseh vrst načrtov *
prevzetje zgradb *
: tehnična mnenja.****Vodovodi * elek-
trične centrale * tur-
bine * mlini * žage *
:::: opekarne in ::::****moderne apnenice.
* * *
Obisk strokovnih
inženirjev na željo.****Jadranska banka filijalka v Ljubljani**

Centrala v Trstu. Filijalke v Dubrovniku, Kotoru, Metkoviću, Opatiji, Splitu, Šibeniku, Zadru.

:: Zivahna zveza z Ameriko. ::

Delniška glavnica K 8,000.000.

Nakazila v Ameriko in akreditivi.

**Kupuje in prodaja vrednostne papirje
(rente, zastavna pisma, delnice, srečke
itd.) — Valute in devize. — Promese
===== k vsem žrebanjem. =====****Sprejema vloge na hranilne knjižice
ter na žiro in tekoči račun. 373
Obrestovanje od dne vložitve do dne dviga.
Rentni davek plača banka iz svojega.****Eskomptira: menice, devize in fakture.
— Zavarovanje vredn. papirjev proti
kurzni izgubi. — Revizija žrebanja
srečk brezplačno. — Rembours-krediti.
===== Borzna naročila. — Inkaso. =====**